Үтермә мине, мультфильм!

Сораштырулар нәтиҗәсендә, балалар өчен зыянлы мультфильмнар исемлеге ачыкланган. Исемлектә күпләргә таныш популяр атамалар да бар. Бала сәламәтлеге өчен зыянлы булмаган мультфильм нинди булырга тиеш?

5 БИТ

«Сандык, татар читеге кебек, Татарстан бренды булырга тиеш»

Җәмил Вилданов ясаган шахматлар Татарстанның Беренче Президенты Минтимер Шәймиевнең өй түрендә тора, Россия премьер-министры Дмитрий Медведев йортында исә бирнә сандыгы саклана.

8 БИТ

1990 ЕЛДАН БИРЛЕ ЧЫГА

Шәһри КАЗАН

татмедиа

Пәнҗешәмбе | 12.01.2017 | № 1 (5763)

www.shahrikazan.com

ТАТАРСТАН БАШКАЛАСЫНЫҢ КӨНДӘЛЕК ИҖТИМАГЫЙ-СӘЯСИ ҺӘМ МӘДӘНИ ГАЗЕТАСЫ

ЯҢА ЕЛДАН – ЯҢАЧА

2017 елның 1 гыйнварыннан Россиядә яңа законнар гамәлгә керде. Аларның кайберләре турында белеп тору зыян итмәс.

4 БИТ

КВ29
ДОЛГ
ПЕНСИОННЫЙ ФОНД РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ
ПЕНСИОННОЕ УДОСТОВЕРЕНИЕ
500

ХАҖГА – ВЕЛОСИПЕДТА

12 БИТ

КИҢӘШ САНДЫГЫ

9 БИТ

РЕСПУБЛИКАДА

МАМАДЫШ

28 гыйнвар көнне районда республика күләмендә «sunnyФЕСТ» креатив чаналар фестивале уздырыла. Анда Мамадыш, Зәй, Байлар Сабасы, Питрәч һәм башка район-шәһәрләр командалары җыелачак. Алар үзләре ясаган чаналарда трасса буйлап узып, иҗат һәм хезмәт җимешләрен презентацияләргә, аннары чаналарына утырып, боз тавыннан төшәргә тиеш була. Креатив чаналар, катнашучыларның костюмнары, шулай ук таудан иң тиз төшүчеләр аерым номинацияләрдә бүләкләнә.

НУРЛАТ

Нурлатта Нуруллиннар белән Рәҗәповлар гаиләсе кардан зур итеп игезәк йорт салганнар. Кышкы йортлар үткән-сүткән һәркемнең игътибарын үзенә җәлеп итеп тора. Аларны хәтта буяп куйганнар. Кар йортлар бала-чагаларның яраткан урыннарына әверелгән.

БАЛТАЧ

Балтач районында авыл җирлекләре, авыл хуҗалыгы җәмгыятьләре, оешма-предприятие җитәкчеләре һәм хезмәткәрләре катнашында чаңгы ярышы үткән. Чарага чаңгы спортын ихлас күңелдән үз итүчеләр җыелган. Җан атарга килгәннәр дә шактый булган. Көне буе музыка уйнап, самавырда чәйләр кайнап, шашлык пешеп торган.

АПАС

Болын-Балыкчы авылы китапханәсендә шагыйрь Разил Вәлиевнең 70 яшьлегенә багышланган «Талантлы буынның бер вәкиле» исемле әдәби кичә үткән. Кичәдә катнашучылар шагыйрьнең иҗаты, китаплары белән танышып, шигырьләрен укыган.

САБА

Байлар Сабасында яшәүче Васил Гыйләҗиев ишегалдында музей-бүлмә ясаган. Биредә 200дән артык экспонат бар. Борынгы агач эшкәртү кораллары, ышкы, бөгәрҗә, кара савыты, сепарат, керосинка, патефон, аяк белән йон эрләү станогы, җиде төрле үтүк, тегү машиналары, совет чоры балалары уйнап үскән уенчык караваt, агач чана, күмер савытлары – ниләр генә юк монда!

ЗӘЙ

2016 елда «Зәй шикәре» заводы 136 мең тонна шикәр комы җитештереп, Россиянең шикәр комы җитештерүче предприятиеләре арасында иң яхшысы дип танылды.

Яңалыклар район газеталары сайтларыннан алынды.

twimg.com

Качып керсәң, «очыртып» чыгаралар

Кешенең төрле түләүләре һәм штраф бурычлары 10 мең сумнан да артыграк булса, ул чит илләргә туристлык сәфәренә яки командировкага чыгарылмый. Татарстанда әлеге «кара исемлек»кә 65 мең кеше кертелгән.

Дамир БӘДРИЕВ

– Авыру кеше яки аны озата баручы зат бурычлылар исемлегендә торсалар да, чит илгә кичекмәстән дәваланырга баруларын медицина документлары белән расласалар, бу очракларда ташлама ясала. Гадәти очракларда бернинди ташлама юк. Түләү бурычларын кимендә 12 көн алданрак башкару зарур. Чөнки мәгълүмат федераль органнарга барып җитсен өчен билгеле бер вакыт кирәк, – дип искәртте Татарстанның баш суд приставы урынбасары Эльвира Лабашова матбугат конференциясендә.

Яңа ел каникулы чорында чит илгә ялга кузгалган шактый гына кешеләргә аэропорттан чемоданнарын сөйрәп, кире өйләренә кайтып китәргә туры килгән. Спиртлы эчемлек кулланып автомобиль белән идарә иткәне өчен штрафка тартылган бер хатын-кыз штрафын быелның 1 гыйнварында түләгән. Мәскәүдән 3 гыйнварда чит илгә ялга очасы булган. Ләкин аны самолетка уздырмаганнар, чөнки штраф түләгәнлеккә хәбәре Мәскәүгә әле барып җитмәгән, фамилиясе бурычлылар исемлегеннән сызылмаган.

– Бер заман банк операциясе мәгълүматлары тиешле органнарга минуты-секунды белән дә барып ирешер. Бурычларны түләүне соңгы сәгатьләргә калдырмау хәерлерәк. «Казан» халыкара аэропортында дүрт кеше, зур булмаган штрафларын шунда ук түләп, чит илгә сәфәргә китә алды, – диде Эльвира Лабашова.

Россиягә, шул исәптән Татарстанга рөхсәтсез кергән чит илләр гражданнарын кире үз илләренә кайтарып җибәрү эшләре суд приставларына йөкләнелгән. Татарстанның суд приставлары узган ел 896 кешене үз илләренә мәҗбүри рәвештә кайтарып җибәргән. Быел да инде 11 кеше «очыртылган», тагын биш чакырылмаган кунакка билет алынган.

Казанда 2013 елдагы Универсиада вакытында чит илләр гражданнарына таләп ителә торган документлары булмаган өч мең кеше ачыкланылып, үз илләренә мәҗбүри кайтарып җибәрелгән. Эльвира Лабашова, 2018 елда узачак Футбол буенча дөнья чемпионаты вакытында чакырылмаган кунаклар тагын кискен артып китәр, дип фаразлады.

Шәһәр кәефе

АЗАТ ЙОСЫПОВ,

хезмәткәр:

– Яңа елны, график буенча, эш урынында каршыларга туры килде. Күңелдән теләкләр теләдем инде барыбер дә. Казан читендә үземә өй салып чыгарга хыялланам. Ишегалларын төзекләндергәндә, машиналар өчен урыннарны аз калдыралар. Автомобильләр тротуарга ук кереп туктый. Бу бала арбасы тартып йөрүчеләргә, җәяүлеләргә һәм җыештыручыларга кыенлык тудыра. Мамык очыручы галәмәт зур булып үскән тирәкләрне кызганудан файда юк.

АЛИНӘ ДӘҮЛӘТЯРОВА,

менеджер:

– Казанда яши башлаганыма дүрт ел, үзем Оренбургтан. Әтиәнием – татар, шунлыктан Татарстан туган йортым кебек җанга якын. Казан бик ошый, монда уку һәм эшчәнлек өчен мөмкинлекләр бик зур. Яңа елда мәхәббәтемне очратсам иде, дип хыялланам. Аның бай булуы кирәкми, кешелекле булсын. Сәүдәгә кагылышлы шәхси эшчәнлек башларга телим. Италиягә барып кайтырга ниятем бар.

АСИЯ ХӘЙДӘРОВА,

пенсионер:

– Казанга Әлки районыннан 1967 елда килгән идем. Күп еллар «Татсантехмонтаж» берләшмәсендә хезмәт куйдым. Безгә – өлкәннәргә, инде әллә ни кирәкми. Балалар, оныклар сау-сәламәт булсын! Яшьләр эшләсен, эш урыннары кыскартылмасын. Дөньяда сугышлар, төрле бәла-казалар булмасын иде. Һәлакәтләргә дучар булып, якты дөньядан вакытсыз киткәннәрне бик кызганам, алар рухына дога кылам.

ДИЛӘ СӘГЫЙРОВА,

студент:

– Казанда туып-үстем, шәһәремне яратам. Метрополитенның икенче линиясе Петров паркына таба юнәлсен иде. «Яшьлек» станциясе Мәскәү районының бөтен кварталларын да колачламый бит. Мин, шәһәрнең стратегик планына охшатып, «шәхси теләкләр» планы төзедем. Мәсәлән, быел Шри-Ланка дәүләтенә барырга кирәк, дип язып куйдым. Булдыра алырдай максатлар билгеләргә һәм шуларны үтәргә омтылырга кирәк.

ИРЕК ӘХМӘТОВ,

хезмәткәр:

– Казаннан мин, Мәскәү районыннан. Кешеләр сабыр итә белми башлады. Сабырлык, милләтара дуслык зарур. Мин әллә ниләр хакында хыялланмыйм, һәр бирмеш көнгә шөкер кылып яшим. Хыял түгел инде ул, бер теләгем бар – Казанда крематорий төзергә кирәк. Зур шәһәрләрдә җиргә кытлык, кансыз вандаллар каберләрне дә җимергәлиләр. Мәетне аны җиргә иңдерден ни, көлгә әйләндердең ни.

«Тәртип FM» радиосы ябыла

Бу көннәрдә татар җәмәгатьчелеге арасында яшен тизлеге белән таралган «93,5 FM ешлыгында эшләп килгән «Тәртип FM» радиостанциясе ябылырга мөмкин» дигән күңелсез хәбәр күпләрнең тынычлыгын бозды.

FM дулкынында эшләүче өч татар радиосының берсе ябылып, якын киләчәктә аның урынына Мәскәүнең «Бизнес FM» радиосы сөйли башлаячак. Эш шунда ки, моңа кадәр Казанда эшли торган «Европа-Плюс», «Дорожное радио» һәм татар телле «Тәртип FM» радиоларының ешлыгын «РуМедиа» медиахолдингы сатып алган. Әлегә кадәр 88,9, 93,5 һәм 106,8 FM ешлыкларында эшләгән радиостанцияләр белән Зөфәр Ганиев һәм Марат Ибләминов идарә итте. Радиостанциянең генераль директоры Зөфәр Ганиев комментарий бирергә теләмәсә дә, Роскомнадзор сайтында урнаштырылган мәгълүматка караганда, «Бизнес FM» радиосының шушы ешлыкта эшләве өчен 2022 елга кадәр лицензия бирелгән. Шулай ук Марат Ибләминов та бу ситуациягә карата әлегә бернинди дә мәгълүмат җиткерми.

Рус басмалары, Татарстан медиабазары тарихында иң эре эшлекле килешү ясалды, дип бәяләгәндә, татарлар туган телебездәге радио ябылуны зур югалту дип кабул итте. «Тәртип FM» өлкән буын тыңлаучылар арасында аеруча популяр, чөнки монда башка радиоларда бөтенләй ишетелмәгән яки ара-тирә генә яңгыраган классик әсәрләрне тыңларга-ишетергә мөмкин.

Татарстанның атказанган мәдәният хезмәткәре, журналист, җәмәгать эшлеклесе Римзил Вәлиев «Татар-информ» агентлыгына:

– Бу начар фал, мондый форматтагы радио башка юк. Бүгенге эстрадада заманча яшьләр шырдый-бырдый җырлар җырлый дип сүгәбез. Өлкән буынга гына түгел, классик музыка, классик әдәбият тыңлау яшь буынга да бик кирәк иде ул. Өлкән буын, картлар дип кенә көләргә ярамый. Классик җырчыларны, классик репертуарны яшьләр ишетмәсә, безнең милләт юкка чыгарга мөмкин. Бу радионы ачкан егетләр үз көче белән шулкадәр зур эш башкарды. Ничек тә җаен табып, бу эшне дәүләт ярдәме белән тергезергә кирәк дип саныйм. Бизнес-проект түгел бит бу, милли үзаң турында сүз бара. «Тәртип FM» радиосын тергезергә яки шундый ук башка радио ачарга кирәк. Хәзерге вакытта милләтне, телләрне, милли үзаңны саклау буенча дәүләт программалары бар. Минемчә, шушы программалар аша тиз арада җаен табарга кирәк, – дигән.

Тыңлаучылар арасында да канәгатьсезлекләрен белдерүчеләр шактый.

– Көндез эштә вакытта, «Тәртип FM» ябыла икән, дип ишеткәч, күңелем төште. Шуннан соң эштән кайтканда машинада шушы радионы ачтым. Андагы таныш тавышларны ишеткәч, күңелгә кабат җылы керде, бу сүзләр «имеш-мимеш» кенә, ялган сүз генә булган, ахрысы, дип уйладым. Әмма алып баручылар, радионың ай ахырына кадәр генә эшләячәген хәбәр итте. Бик кызганыч, әлбәттә. Әлеге радиостанциянең энергетикасы бик җайлы, җылы, «шалтор-шолтыр» түгел инде. Анда яңгыраган җырлар да татар халкының күңеленә бәлзәм булып ята. Бигрәк тә машинада барганда тыңларга яратам – арыганлыклар онытыла. Олы юлдан кайтканда, Казанга җитәрәк аның ешлыгы эшли башлагач, күңелгә җылы йөгерә, өйгә кайтып кергән кебек була иде. Инде шуннан мәхрүм итәрләр микәнни? – дип борчыла радионың тугры тыңлаучысы Сирин Шәрәпов.

ТОП – 5

РОССИЯНЕҢ социаль-сәяси яктан тотрыклы төбәкләре исемлегенең беренче ике урынында Татарстан белән Калуга өлкәсе тора. «Петербург сәясәте» фонды төзегән чираттагы рейтингта иң уңышлы төбәкләр исемлегенә (максималь тотрыклылык сигез баллдан артыграк) Пенза, Төмән, Магадан, Ленинград өлкәләре, Чукотка автоном округы да кергән. Көчсезләр исемлегендә (дүрт баллдан азрак) – Карелия, Төньяк Осетия, Дагыстан.

ТАТАРСТАНДА балыкчылык тармагын үстерү буенча махсуслашкан идарә компаниясе барлыкка киләчәк. Ул балык үрчетү һәм тоту, маймычлар үрчетү һәм аларны күлләргә җибәрү белән шөгыльләнәчәк, дип яза «Татар-информ». Сүз уңаеннан: Татарстанда яшәүчеләрнең һәркайсына елына якынча дүрт килограмм балык туры килә. Чынлыкта һәр кеше елына 18-20 килограмм балык ашарга тиеш.

КАЗАНДА ташламалы юл йөрү билетлары кыйммәтләнде. 2017 ел башыннан бердәм айлык социаль юл йөрү билетының бәясе – 448 сумны (моңа кадәр 427 сум иде), ә айлык балалар социаль юл йөрү билеты 271 сумны (моңа кадәр 258) тәшкил итә.

2017 ЕЛДА торак төзү программасы буенча республикада 2 миллион 402 мең квадрат метр торак файдалануга тапшыру күздә тотыла. Күпфатирлы 988 йорт капиталь төзекләнделәчәк. Нәтиҗәдә 232 мең 776 граждан торак шартларын яхшыртачак. 305 ятим баланы, биш һәм аннан күбрәк баласы булган 49 гаиләне, яшь гаиләләрнең 50сен, тагын «Торак» программасы буенча 49 гражданны (чернобыльче, мәҗбүри күченүче һәм башкалар) торак белән тәэмин итү планлаштырылган.

ТАТАР авыл хуҗалыгы фәнни-тикшеренү институты галимнәре бәрәңгенең перспективалы «Танго» сортын чыгарган. Ул «Госсорткомиссия» федераль дәүләт бюджет учреждениесенә тапшырылган. Яңа сортның 2015 елдагы максималь уңдырышлылыгы гектарыннан 34 тонна булган, аның вируслы авыруларга, бәрәңге яман шешенә, фитофторозга, гади парша һәм башка куркыныч авыруларга каршы тору үзлеге югары. Ул – озак өлгерә торган сорт.

АТНА ФОТОСЫ

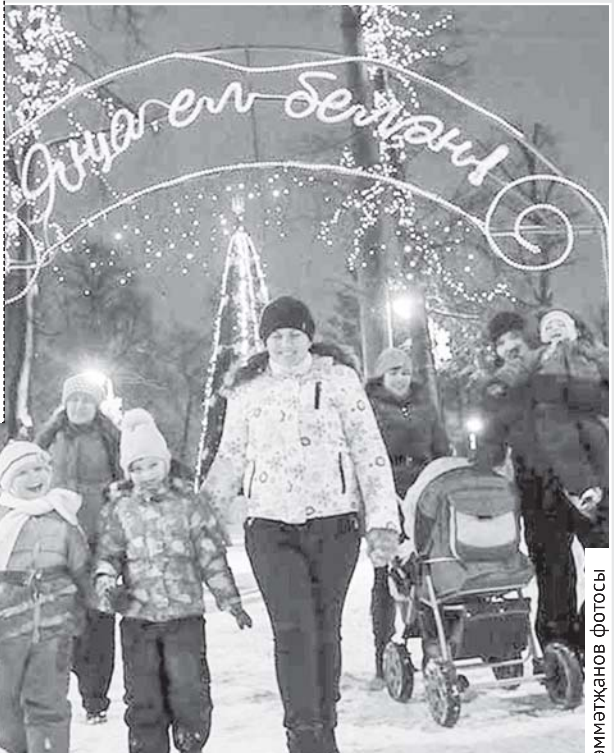

Илдар Мөхәммәтҗанов фотосы

Иске Татар бистәсендә «Чәй музее» ачыла

Иске Татар бистәсендә «Чәй музее» үзенең ишекләрен ача, дип хәбәр итә tatar-islam.com. Ул борынгы йортларның берсендә – Вәлиулла Гыйззәтуллин (Вәли бай) йортында урнашачак. Вәли бай чәй белән сату итүче миллионер сәүдәгәр булган.

Шәһәр халкы һәм мәркәзебез кунаклары өчен «Чәй музее» чәйнең берничә дистә төрен тәкъдим итә: әлеге милли эчемлекне яратучылар аның һәр төрен тәмләп карый алачаклар. Шулай ук музейда милли ризыклар белән сыйлау да күздә тотыла. Татар халык ашлары нәкъ менә чәй өчен махсус әзерләнә торган камыр ризыкларының күп төрлелеге белән аерылып тора.

rg.ru

Пенсионерларга өстәмә 5 мең сум акча түләнәчәк

Бер тапкыр түләнелә торган 5 мең сум акчаны алу өчен Россия Пенсия фондына аерым мөрәҗәгать итәргә яки гариза бирергә кирәкми. Аны 13 гыйнвардан бөтен пенсионерларга да бирәчәкләр.

Пенсияләре өйләренә китерелүче пенсионерларга почтальоннар бер тапкыр түләнә торган акчаны гыйнвар ае пенсиясе белән бергә китерәчәк. Әгәр дә пенсия 3еннән 12 гыйнварга кадәр түләнә торган булса, бер тапкыр түләнүче 5 мең сум акчаны аерым, шулай ук 13еннән 28 гыйнварга кадәр китерәчәкләр.

Россия Пенсия фондында бер тапкыр түләнелә торган тиешле акчалар – 221,7 млрд сум.

Сүз уңаеннан, Пенсия фондында бер тапкыр түләнелә торган акчалар – Россия территориясендә даими яшәп, 2016 елның 31 декабренә кадәр пенсия алучылар өчен.

«КНПО ВТИ» АҖ, «Комбытсервис» АҖ, «Алгоритм+» ЯАҖ, «Алгоритм М» ҖЧҖ, «КБС-Инвест» ҖЧҖ коллективлары һәм Секретариаты, әнисе

Илһамия Газиз кызы ИСХАКОВАның

92нче яшендә вафат булуы сәбәпле, Татарстан Республикасы Президенты Ярдәмчесе Исхаков Камил Шамил улының, туганнарының һәм якыннарының тирән кайгысын уртаклаша.

Җирләү 2017 елның 12 гыйнварында Казанның Иске Татар зиратында була.

ЯҢА ЕЛДАН – ЯҢАЧА

2017 елның 1 гыйнварыннан Россиядә яңа законнар гамәлгә керде. Аларның кайберләре турында белеп тору зыян итмәс.

КОЛЛЕКТОРЛАР ТУРЫНДА

Әлеге документ узган ел башында Ульяновскида булган хәлләрдән соң кабул ителде. Ул вакытта коллектор, банк каршындагы бурычын түләүне таләп итеп, бер йорт эченә яндыргыч сыеклык тутырылган шешә ыргыткан иде. Нәтиҗәдә 56 яшьлек ир-ат һәм аның ике яшьлек оныгы бик каты пешеп, хастаханәгә эләкте. Яңа закон коллекторның бурычлыга зыян китерүен, физик көч куллануын һәм янавын, кешенең намусын мыскыл итеп, психологик басым ясавын тыя. Шулай ук коллектор бурычлы кеше турындагы шәхси мәгълүматларны өченче кешегә җиткерергә, төннәрен һәм атнасына ике тапкырдан да күбрәк шалтыратырга тиеш түгел. Моннан соң бурычларны кире кайтарттыру белән махсус дәүләт реестрына кертелгән кредит оешмаларына гына шөгыльләнергә рөхсәт ителә. Әлеге реестрны хөкүмәтнең вәкаләтле оешмасы алып барачак. Ул исә ел ахырында барлыкка киләчәк. Коллекторлык эшчәнлеген оештыру өчен пошлина ун тапкырга – 10 меңнән 100 меңгә кадәр артачак. Закон бозучыларга да штраф күләме ун мәртәбә артты – хәзер ул 2 млн сумга кадәр җитте.

ПЕНСИЯ ЯШЕ АРТУ

Россиядә түрәләрнең пенсия яшен арттыру турында яңа канун гамәлгә керде. Әлеге канун нигезендә, һәр алты ай саен чиновникларның пенсия яше арта барачак. Быел ул ирләр өчен – 65, хатын кызларга 63 яшьтән булачак. Әлеге канун буенча шулай ук федераль, төбәк һәм муниципаль дәрәҗәдәге түрәләргә пенсия түләү буенча тигез шартлар тудырыла. Элегрәк дәүләт хезмәткәрләре пенсиягә гади хезмәткәрләр кебек үк, ирләр – 60, хатын-кызлар 55 яшьтән китә ала иде. Түрәләрнең пенсия яшен арттыру тәҗрибә рәвешендә кертелә, соңрак бу яңалык бөтен халыкка кагылырга тиеш.

МЕДИЦИНА ӨЛКӘСЕНДӘ

2017 елның 1 гыйнварыннан ВИЧ-инфекцияле кешеләр реестры булдырылачак. Аның ярдәмендә Россия Сәламәтлек саклау министрлыгы, һәр пациентны дәвалау өчен, даруларны үзәкләштерелгән тәртиптә сатып алуга күчәргә тели.

1 гыйнвардан Россия Сәламәтлек саклау министрлыгы иминиятләштерелгән россиялеләргә диспансеризация һәм вакцинация үтәргә кирәклеге турында СМС хәбәр итү программасын эшләтеп җибәрәчәк.

Яңа елдан россиялеләрне бюджет хисабыннан чит илгә дәваланырга җибәрүне гадиләштерә торган закон үз көченә керә. Хәзер Россия гражданинын дәвалауга чит ил оешмасы белән контракт төзегәндә, чикнең теге ягында бердәнбер тәэмин итүчедән дәүләт сатып алуы башкарылачак.

Препаратның чынлыгын тикшерү һәм аның җитештерүчедән аптекага кадәр юлын күзәтүдә ярдәм итә торган автоматлаштырылган контроль системасы эшли башлый. Фармацевтика субстанцияләре җитештерүчеләре алкоголь продукциясе исәбен алучы автоматлаштырылган бердәм дәүләт мәгълүмат системасына (ЕГАИС) тоташтырылачак.

СПОРТ ЧАРАЛАРЫНА – ПАСПОРТ БЕЛӘН

Хәзер рәсми спорт чараларына билетларны паспорт белән генә сатачаклар. Шулай ук әлеге документны ярышка кергән вакытта да күрсәтергә кирәк булачак. Моннан тыш, яңа закон буенча, Россиянең Эчке эшләр министрлыгы сайтында спорт мәйданына керү тыелган җанатарлар исемлеге дә бастырылачак.

ИСЕРТКЕЧ ЭЧЕМЛЕКЛӘРГӘ ҺӘМ ТӘМӘКЕГӘ АКЦИЗ

Исерткеч эчемлекләргә һәм тәмәкегә, шул исәптән электрон сигаретларга акциз күтәрелде. Хәзер шәрабның литры – 10-18 сум, шампан шәрабыныкы – 14-27 сум, сыраныкы – 21-39 сум. Тәмәкегә акциз 1000 данәгә 2000 сумнан да кимрәк булмаячак. Димәк, әлеге үзгәрешләр эчемлекләргә бәя күтәрелүенә дә китерәчәк, дигән сүз.

ФЕДЕРАЛЬ КАЗНА АКЧАСЫ ҺӘМ СУБСИДИЯЛӘР ТУРЫНДА

1 февральгә кадәр Россиянең Финанс министрлыгы һәм Икътисади үсеш министрлыгы төбәкләргә федераль субсидияләрне бирүнең яңа кагыйдәләрен билгеләүче бюджет законнарын үзгәртергә тәкъдимнәр кертергә тиеш, дип хәбәр ителде. «Российская газета» язганча, бу юлы сүз икътисади үсеш һәм социаль өлкәдә аеруча югары күрсәткечләргә ия төбәкләргә грантлар рәвешендә федераль казнадан күбрәк акча бирү турында бара.

Быелгы икенче мөһим яңалык субсидияләрне бүлүнең катгый срокларына кагыла. Барлык субсидияләр 1 февральгә кадәр бүленергә тиеш дип көтелә. Шуннан соң бер ай эчендә төбәкләр белән килешүләр төзелергә тиеш. «Әгәр дә министрлыклар субсидияләрне 1 февральгә кадәр бүлмәсә һәм 1 мартка кадәр килешүләр төземәсә, акчаларны кире алып, аларны башка чараларга юнәлтәчәкбез», – дип белдергән Россия финанс министры Антон Силуанов.

Федераль субсидияләр – икътисад һәм социаль өлкәдәге проектларны тормышка ашыру өчен бүленүче акчалар, анда төбәкләр дә үз финансларын кушарга тиеш. Хәзер Россиядә барлык төбәкләрнең 9-10 триллион сум күләмендәге берләштерелгән бюджетында 300-400 миллиард сумны шушы федераль субсидияләр тәшкил итә.

Моннан тыш, акциздан кергән керемнәрне федераль һәм төбәк бюджетлары арасында бүлү тәртибендә дә үзгәрешләр бар. Төбәкләр алкогольгә 50 процент түгел, ә 60 процент акциз алачак.

ЭЛЕКТРОН КОНТЕНТКА САЛЫМ

Шулай ук 1 гыйнвардан «Google»га салым» законы да гамәлгә керәчәк. Хәзер Россиядә интернет аша сату итә торган чит ил компанияләре интернет-контентка салым (НДС) түләргә тиеш була. Аерым алганда, бу төр салым электрон китаплар, рәсемнәр, музыка, аудиовизуаль әсәрләр, компьютер программалары (шул исәптән компьютер уеннары), мәгълүматлар базасын сатканда түләнәчәк. Салым ставкасы – 18 процент. Россия Дәүләт Думасы депутаты Андрей Луговой бәяләве буенча, әлеге закон ил казнасына ел саен ун млрд сум акча китерәчәк. Кайбер компанияләр, мәсәлән, Google һәм Nintendo үз хезмәтләренә бәя арту турында хәбәр итте инде. Әлегә Apple һәм Sony дан бернинди дә мәгълүмат ирешелмәде, тик шулай да Американың Netflix онлайн-кинотеатрының контент өчен бәя арттырмаячагы билгеле булды.

ИНТЕРНЕТ – АГРЕГАТОРЛАРГА БӘЙЛЕ ЗАКОН

Быелдан көндәлек аудиториясе бер млн кешедән арткан хәбәрләр яза торган зур интернет-агрегатор вакытлы матбугат чарасына тиңләшә. Хәзер алар бастырылачак мәгълүматларының дөреслеккә туры килгәнлеген тикшерергә тиеш булачак. Моннан тыш, әлеге интернет ресурсларда дәүләт сере булып саналган мәгълүматларны, террорчылыкка өнди торган һәм аны яклап чыккан язмаларны бастыру да тыела. Ниһаять, моннан соң агрегаторларга сайлаулар белән бәйле законнарга кагылышлы тыюлар һәм чикләүләр белән дә исәпләшергә туры киләчәк

СЫРА ЗАКОНЫ

1 гыйнвардан күләме 1,5 литрдан зуррак булган пластик шешәләрдә сыра җитештерү һәм сату тыела. Дөрес, 2017 елның алты аенда эшмәкәрләр тарафыннан элегрәк күпләп сатып алынган зур шешәле сыралар сатылырга мөмкин әле, ә менә 1 июльдән соң алар кибет киштәләреннән тулысы белән алынырга тиеш. Әлеге законны бозучыларга 200-500 меңгә кадәр штраф яный.

БАЛА УТЫРГЫЧЛАРЫ ТУРЫНДА ЗАКОН

12 яшьтән кечерәк булган балалар өчен мәҗбүри рәвештә автокресло файдалануга бәйле кагыйдәләр берникадәр йомшартылды. Хәзер 7-12 яшьлек балаларны махсус җайланмасыз да йөртергә мөмкин. Әмма алар арткы утыргычта һәм куркынычсызлык каешларын эләктереп утырырга тиеш. Ә менә баланы алдагы утыргычка утырткан очракта, автокресло файдалану мәҗбүри. Җиде яшькә кадәрге балаларны да бары тик креслога гына утыртырга рөхсәт ителә – калган барлык «тотып торучы махсус җайланмалар» куллану 1 гыйнвардан соң закон тарафыннан тыела. Машинада бала йөрткәндә закон бозу очраклары ачыкланганда, штраф күләме шулай ук калды – өч мең сум. Моңа өстәп, тагын бер яңа төрле штраф та барлыкка килде – хәзер җиде яшьтән кечерәк баланы ялгызын машинада калдырган әти-әнидән 500 сум күләмендә штраф түләтәчәкләр.

ПАРЛАМЕНТ ЯРДӘМЧЕЛӘРЕ ТУРЫНДА ЗАКОН

Һәр депутатның Дәүләт Думасындагы эшләрдә ярдәм итү өчен – ике, төбәкләрдәге эшләр буенча өч ярдәмчесенә барысына бергә хезмәт хакы түләү фонды 165 мең сумны тәшкил итә иде. Хәзер әлеге сумма 230 меңгә кадәр күтәрелде. Әлеге аерма хисабына депутатлар төбәкләрдә ярдәм итүче тагын ике кешене эшле итә алачак.

Зөһрә САДЫЙКОВА
әзерләде.

Хәзерге заман балаларының мультфильмнардан бәхете бар. Балачакта «Әлли-бәлли-бәү» тапшыруын, ял көннәрендә берничә сәгать кенә күрсәтелә торган Дисней мультфильмнарын көтеп алганны хәтерлим. Хәзер мультфильмнардан гына торган, бары балаларга гына багышланган каналлар да берничә. Тик телевизор каршыннан аерыла алмаган балаларны күргәч, сөенергәме бу төрлелеккә, көенергәме дип уйлап куясың.

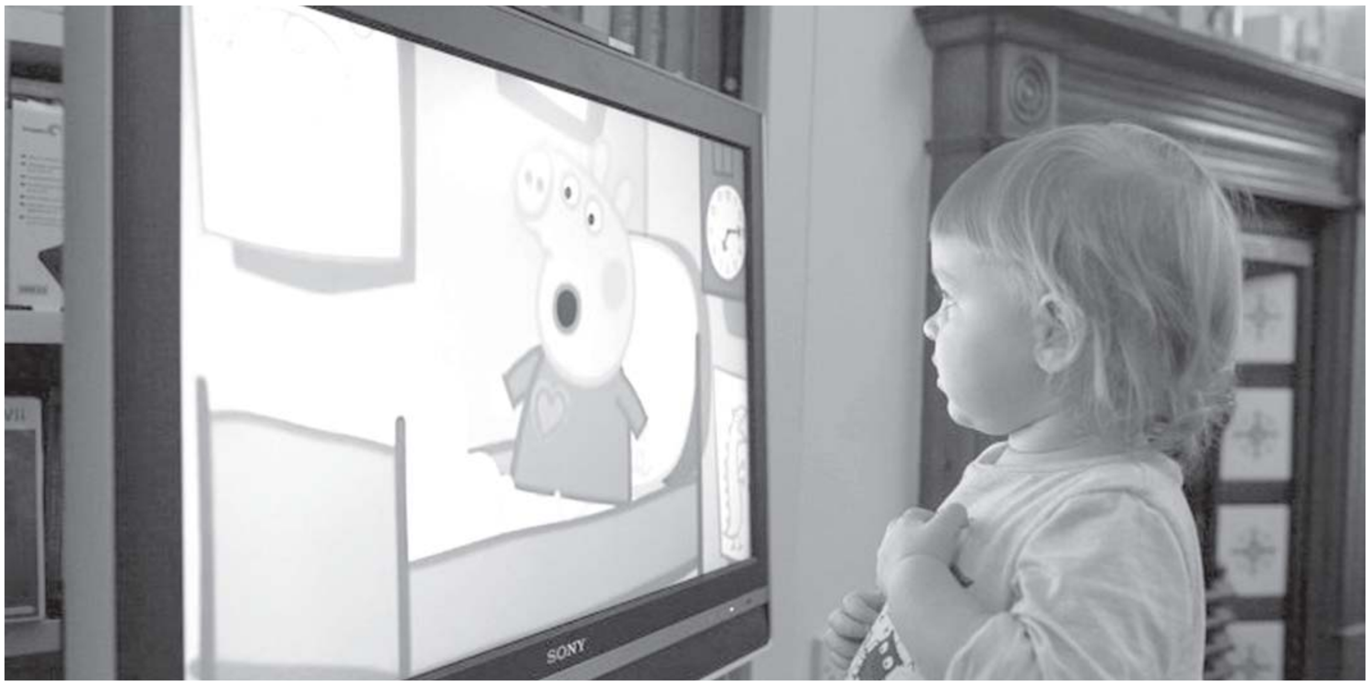

Үтермә мине, мультфильм!

Эльвира МОЗАФФАР

ТЕЛЕВИЗОРНЫ «ВАТТЫК»

Woman's Day журналы, сораштырулар үткәреп, балалар өчен зыянлы мультфильмнар исемлеген ачыклаган. Исемлектә күпләргә таныш «Маша и Медведь», «Губка БОБ», «Монстр Хай» мультфильмнары да бар.

Психолог киңәше

Мультфильмнар карау вакытын ничек чикләргә?

Мультфильмнарны караганда балага барысын да аңлатып барсаң яхшы. «Маша һәм Медведь»та төп герой бүреләрне укол ясыйм дип куркыта, бу очракта хайваннарны рәнҗетергә ярамый икәнлеген аңлату мөһим. Бу яктан «Аркадий Паровозов», «Фиксики» мультфильмнары файдалы. Анда һәр күренешне диярлек аңлатып баралар.

Мультфильм карауны китап уку, пластилиннан төрле сыннар әвәләү, бергә уйнау, саф һавада йөрү кебек башка шөгыльләргә алыштырырга була.

Юк икән, димәк, юк. Әти белән әни бер сүздә булырга тиеш. Телевизордан аз-азлап биздерсәң яхшы. Мультфильмнарга бәйлелек, нигездә, өч-биш яшьләр тирәсендә формалаша.

Гарвард университеты галимнәре үткәргән тикшерүләр күрсәткәнчә, анимациягә корылган мультфильмнар балада аутизм билгеләре китереп чыгарырга мөмкин. Экспертлар фикеренчә, мультфильмнар баланың психикасына, үз-үзен тотышына тәэсир итә. Әйтик, Европа илләрендә кайбер гаиләдә ата-аналар балаларына «Свинка Пеппе» мультфильмын бөтенләй күрсәтми икән. Әлеге герой балага тискәре йогынты ясый дип саныйлар. Тәҗрибә күрсәткәнчә, бу мульфильмны еш караган балалар бәхәсләшергә ярата, гаделсезгә әйләнә, каршы дәшә башлый.

– Гомумән, баланы әйләндереп алган мохит, шөгыле, кемнәр белән аралашуы аның тормыш турындагы күзаллавына тәэсир итә, яшәү кагыйдәсен формалаштыра, – дип саный психотерапевт, медицина фәннәре докторы Римма Нәбиуллина. – Улыма ияреп, мин дә хәзерге заман мультфильмнарын карый башладым. Андагы агрессия, тискәрелекне күреп, куркыныч булып китте. Телевизорны сүндерергә туры килде. Менә инде биш еллап безнең телевизор «ватык». Баштарак авыррак булса да, тугыз яшьлек улыбыз моңа ияләнде. Телевизор карасам, үземә дә сәер тоела хәзер. Ул үзенә суыра торган монстр кебек. Дөрес, мин телевидениегә каршы түгел түгелен, тик тапшыруларны сайлап, файдалысын карарга киңәш итәм. Мәктәп яшенә кадәрге балаларга көненә бер сәгать телевизор карау җитә. Әти-әниләр баласының нәрсә караганын белергә тиеш. Бала белән бергә карап, мультфильмны шәрехләп барсаң, нәрсәнең яхшы, нәрсәнең начар икәнен аңлатсаң, тагын да файдалырак.

«Өч яшьлек кызыбыз елый башласа, сүз тыңламаса, «Маша һәм Медведь»ны җибәрәбез. Ул шунда ук тынычлана, мин иркенләп үз эшемне башкарам, ашарга пешерәм, кызым көннәр буе да телевизор каршында утыра ала. Ни хикмәт, бер серияне кабат-кабат күрсәтсәләр дә туймый – карый. Хәзер Маша телендә сөйләшә, Маша эшләгәннәрне кабатлый башлады. Усалланды, тәртипсезләнә. Маша кебек кычкыра, каршы әйтә, нишләргә дә белгән юк», – ди газета укучыбыз Ләйлә Фатыйхова.

Психотерапевт фикеренчә, шактый мультфильмнар безнең балалар өчен яраклаштырылмаган. Анда безнең менталитетка туры килмәгән нәрсәләр күп. Мәсәлән, рус әкияте герое Василиса акыллы, сылу, тыйнак булып гәүдәләнә, кызларны нәзакәтле, ягымлы булырга өйрәтә. «Чебурашка һәм Крокодил Гена», «Простоквашино» мультфильмнарында да йорт хайваннарын яратырга кирәклеге турында әйтелә.

– Ә «Маша һәм Медведь» мультфильмын гына алыйк, анда Маша – хайваннарны җәберләүче тикшерүче ролендә. Аны күргәч, җанварлар качып бетә, ул аюны газаплый. Кызык, әлбәттә, тик мәгънә дә булырга тиеш бит, – ди психотерапевт.

БАШ АВЫРТУ СӘБӘБЕ

«Шрек» мультфильмы алты яшьтән зуррак балаларга исәпләнгән. Хәер, аны олылар өчен дисәң, дөресрәктер. Психотерапевт, шуңа да ул балалар тарафыннан авыр кабул ителә, ди. Анда Шрек үзенең кәләшен ни генә эшләтми, атып та бәрә, күккә дә чөя. Җырлаган кошны юк итү күренеше дә сабыйлар өчен файдага түгел.

Америка мультфильмы «Губка Боб» – зыянлы мультфильмнар исемлегенә кергән мультикларның тагын берсе. Төп герой Спанч Бобның кем икәнлеген аңлавы кыен. Аның каравы, шампунь кабында, тәм-томнар тышлыгындагы сары шакмак образны балалар шунда ук таный.

«Монстр Хай» мультфильмнарындагы курчакларга да балалар арасында сорау зур. Дәүләт Думасы депутатлары моннан берничә ел элек бу куркыныч, кызгылт, зәңгәр чәчле, битендә төрле җәрәхәтләр булган курчакларны Россиядә сатуны тыярга да теләгән иде. Кызганыч, кызлар үлемне хәтерләтә торган, вампирларга охшаган курчаклар белән уйнауларын дәвам итә.

Римма Нәбиуллина фикеренчә, агрессив мультфильмнарны озак караган балаларда психик тайпылышлар, невроз, баш авырту, кәеф булмау күзәтелә. Аппетит югалырга мөмкин, бала тиз арый, талчыга. Озак вакыт хәрәкәтсез утыру умыртка сөяге кәкрәюгә китерә. Офтальмологлар исә мультфильмнарны балаларга бары ике яшьтән соң гына карарга рөхсәт итә.

ТАТАРЧАГА ҖИТМИ

Татарстанда системалы төстә эшли торган бердәнбер анимацион студия дип «Татармультфильм» берләшмәсе санала. Ул 2009 елда оешкан. Студиядә барлыгы 80ләп мультфильм исәпләнә. Бу – бала психикасына начар тәэсир итми торган, курыкмыйча карарга мөмкин булган әсәрләр. Габдулла Тукай, Абдулла Алиш әкиятләре буенча төшерелгән мультфильмнар күпләргә таныш. Берләшмә татарча гына мультфильмнар төшерми. Быел эшләнгән «Мирас угы» сериалының төп геройлары – Зөләйха белән Роман – рус, татар балалары өчен дә сөйлиләр.Татар мультфильмнарын Татарстаннан читтә дә беләләр, алар белән аеруча Кытай татарлары нык кызыксына икән. Якын киләчәктә бу мультфильмнарны «Мультимания» каналыннан карау мөмкинлеге дә булачак.

Алсу МӘРДАНОВА, «Татармультфильм» берләшмәсенең башкарма директоры:

– Минемчә, чын анимация – рәсем ысулы белән эшләнгәне. Бу технология буенча төшерелгән кадрларны балаларга да кабул итәргә җайлырак. Безнең берләшмә төшергән мультфильмнардан ата-аналар канәгать. Мультфильмны әзерләр алдыннан без педагоглар, психологлар белән киңәшләшәбез. Геройларны ясаганда да рәссамнар белән килештереп, милли орнаментларга өстенлек бирергә тырышабыз. Геройларны тәҗрибәле артистлар сөйләштерә. Тавышландыру вакытында сөйләмдә җитешсезлекләр булмасын өчен, югары уку йортыннан галимнәр чакырыла. Бала кечкенә вакытта һәр нәрсәне тиз отып ала, үзенә сеңдерә, шуңа да ул бары файдалы, яхшыга өйрәтә торган мультфильмнар карап үсәргә тиеш дип саныйм.

Ә СЕЗ НИНДИ МУЛЬТФИЛЬМНАР КАРЫЙСЫЗ?

Тәбрис ЯРУЛЛИН, ике бала атасы, Бөтендөнья татар яшьләре форумы рәисе:

– Безнең өйдә телевизор юк. Кирәксенмибез дә. Теләгән тапшыруларны, киноларны интернет аша компьютердан карыйбыз. Улыбызны мультфильмнардан кискен аермыйбыз. Ни дисәң дә, мультфильмнар арасында файдалылары, яхшыга өйрәтә торганнары да бар. Дөрес, «чирле» мультфильмнар да җитәрлек. Андыйларын мин улыма кечкенәдән начар дип өйрәттем. Хәер, өч яшендә үзе үк аера башлады инде, карамый гына. Гадәттә, төрле милләт: төрек, татар, рус мультфильмнарын карарга тырышабыз. Үземнең дә кайчак ул кадрларга күзем төшә. Мөмкинлек булганда, балага андагы вакыйгаларны үземнең күзлектән аңлатырга тырышам. Мультфильмны, гадәттә, 15 минуттан артык карамый улыбыз, шулай да гаджетларны сорый торган гадәте бар. Чикләргә тырышабыз.

Айсылу ЛЕРОН, өч бала анасы, журналист:

– Безнең балалар планшет белән еш утыралар иде. Анда интернетта нәрсә генә юк бит, бөкрәеп утырып, арка баганаларына зыян килә, кечкенә экран аркасында, күзләре дә тиз ара. Кыскасы, мин планшетны алып куйдым. Хәзер мультфильмнарны телевизордан карыйлар. Чамасын белгәндә, моның зыяны юк, дип саныйм. Гадәттә, яхшылыкка өйрәтә торган әсәрләрне сайлыйбыз. Балалар әле анда яңгыраган җырларны кабатлап та йөриләр, шунысы да бар, планшеттан аермалы буларак, телевизордагы мультфильмны кабызгач, азрак карыйлар да, анннары уйныйлар, рәсем ясыйлар. Мультик фон буларак кына кала. Татарча мультфильмнарны аеруча яраталар.

2006 ел. Краснодарда җиңел атлетика буенча ветераннар арасында Россия беренчелегенә ярышлар вакытында.

Автор фотосы

Аның әле дә үз дистанциясе

«Әйе, әһе димәскә, ак-карага тимәскә. Әтиең биргән биш тиенгә ни алыр идең?» – якташым педагогика фәннәре кандидаты Нәҗип ага Шакирҗанов белән сөйләшкәннән соң, кылт итеп кечкенә чакта үзебез уйнаган әнә шушы уен искә төште. Биш тиеннең үзенә күрә үтемле чагында уйнаганбыз без аны. Шул бәягә кинога кереп була, суыра торган әтәч алып була торган чакта...

Расиха ФӘИЗОВА

АВЫЛЫ БЕТСӘ ДӘ, ХАТИРӘЛӘР ИСӘН

Ә менә дүрт яшьлек Нәҗипкә сугышка чыгып киткәндә әтисе тоттырган тиен акчалар алар бүтән... Әтәч кайгысы булмый инде анда... Әтисенең үзенчә, еламасын дип, сабыйның күңелен күрәсе килүе булганмы, әллә юл хәере бирүеме?.. Тик шуны улының учына салганда: «Улым, мин исән-сау әйләнеп кайтырмын»,– дигән вәгъдәсен генә үти алмый әти кеше... Яу кырында ятып кала.

Нәҗип аганың: «Һа-а-ай, бик авыр булды тормыш», – дип сузуында әйтерсең сугыш чорының бөтен михнәтләре сыйган иде.

– Ул вакыттагы мохтаҗлыкны сөйли торган түгел. Ул утынга интегүләр... Нишлисең, кышы кыш кынамы әле ул чакларда, катып үлеп булмый бит, утынны әни белән икәү урманнан урлап алып кайтабыз. Кайвакытта шуны кыска-кыска гына итеп турап, базга алып төшеп кискән чаклар да булды. Кеше белмәсен, ишетмәсен, лесникка әйтмәсеннәр дип...

Белмиме соң инде?! Озын колаклар чат саен була. Әләк-чәләк аркасында бер кесә бодай белән тотылып, төрмәләрдә чиләнүчеләр аз булмаган ул заманда. Җиткерәләр боларны да. Урманнан утын кискән өчен берничә тапкыр суд каршысына басарга туры килә. Бичарадан ничара дигәндәй, олыга сан булып, әнисен якларга дип судка Нәҗип тә бара. Шөкер, гаиләдәге берсеннән-берсе кечкенә дүрт бала хакына булса кирәк, зурга җибәрмиләр. Иллә мәгәр ул гына да җиңеләйтми әле аларның тормышын. Әле булса хәтерендә, Урманайда (Азнакай районы) Сабан туе икәнен ишетеп, ач көйгә 15-20 чакрым араны йөгереп шунда китә малай. Исәбе: йөгерештә катнашып алган бүләге белән әнисен сөендерү.

– Чыннан да, беренче килдем. Бүләккә сөлге бирделәр, – дип искә ала Нәҗип ага ул вакыйганы.

Ипилек акча юнәтү өчен җиләк җыеп Урыссу станциясендә саткан чаклары да аз булмый аның. Шул акчага, әлбәттә инде, ипи сатып ала. Ач булса да, үзе генә башлап ашарга җөрьәт итмичә, шуны әнисенә бөтен килеш кайтарып бирә.

Башка таяныр кешеләре булмагач, менә шулай бик иртә балигъ булырга, тырышып-тырмашып, җаваплылыкны үз өстенә алырга туры килә Нәҗипкә. Күрше-тирә авыллар утлы булганда да сукыр лампа яктысында дәрес әзерләгән Муратовка авылы малае укуда да сынатмый. Башта урман аша йөреп, Көчле Бүләк авылында башлангычны, аннан 18 чакрым ераклыктагы Югары Стәрлегә йөреп, җиделлык мәктәпне «биш»ле билгеләренә генә тәмамлый. Арча педучилищесын тәмамлаганнан соң Алабуга педуниверситетының физика-математика бүлегендә «биш»кә генә ике курс укыгач, III курсны авиация институтының радо-техника факультетында дәвам итә.

РЕКОРДЧЫ ШАКИРҖАНОВ

Ә йөгерүне гомер буе ташламый. Хәтта пенсиягә чыккач та, Татарстан һәм Россия җыелма командалары составында ярышларда катнаша. 2003 елда 66 яшьлек Нәҗип Шакирҗанов Мәскәүдә ветераннар арасында узган җиңел атлетика ярышларында Россия һәм Татарстан җыелма командасы составында чыгыш ясап, 200 метрны 28.4 секундта узып, Россия күләмендә рекорд куя. Финляндиядә ветераннар арасында җиңел атлетика буенча узган Европа чемпионатында катнашып алтынчы урынны яулый.

– Ныклап торып йөгерә башлауның үзенә күрә сәбәбе дә булды, билгеле, – дип елмая ул. – Арча педучилищесында укыганда, күрәм, группадашлар арасында иң кечкенәсе мин. Аяклар да кәкре сыман тоела. Боларны турайтып булмасмы икән дип йөгерә башладым. Аяклар туп-туры булды.

КАИда укыганда да ярышларда чемпион исеме яулый. Россия командасы составында йөгерә ул.

– Аспирантураны Мәскәүдә Педагогика фәннәре академиясе каршындагы институтта педагогия һәм психология фәнни-тикшеренү институтында көндезге бүлектә укыдым. Шунда кандидатлык диссертациясе якладым. Ярышларда катнашмасам да, ул чорда да йөгерүне дәвам иттем, – ди Нәҗип ага.

Шул вакытта Мәскәүдә эшләп йөргән Нәҗип Шакирҗановның юлына очраклы рәвештә генә Татарстанның мәгариф министры Мирза Мәхмүтов очрамаган булса, егетнең язмышы бәлкем бөтенләй башка юлдан киткән булыр иде. Ә ул министрның, профессиональ техник белем буенча яңа институт ачабыз, кайт, фатир да бирербез дигән сүзе белән, 1976ның мартында туган якларга кайта. Профтехпедагогика фәнни-тикшеренү институтында өлкән фәнни хезмәткәр һәм кадрларның квалификациясен күтәрү институтында педагогия һәм психология кафедрасы мөдире була. 1991 елдан ул халыкны эшкә урнаштыру үзәге оештыру эшләрен башлап йөри. Бу юнәлештә махсус министрлык барлыкка килгәч, Нәҗип Зәки улы җитәкләгән оешма Республиканың укыту-методика үзәге дип атала башлый. Авиация кадрларының квалификациясен күтәрү институтында эшләгән чоры да киеренке хезмәттә уза аның. Авиация заводлары булган Санкт-Петербург, Смоленск, Ульяновск, Улан-Удэ, Киев кебек бөтен шәһәрләрне лекцияләр белән йөреп чыга. Шул дәвер эчендә барлыгы 100гә якын фәнни хезмәт яза, Педагогик белем буенча халыкара фәннәр академиясе академигы дәрәҗәсенә ирешә. Бу көннәрдә Нәҗип Зәки улы өчен чын-чынлап урак өсте. Социаль-гуманитар белем институтында һәм Россия Халыкара туризм академиясенең Казан филиалында студентлардан имтиханнар кабул итә ул.

МЕНӘ СИҢА «ШАХ», МЕНӘ СИҢА «МАТ»

Бер үк вакытта шахмат белән дә мавыккан кеше буларак, монда да аның үз тактикасы булуына шик калмый. Нәҗип Шакирҗановны шахматка нәрсә этәргән соң? Моның кадәресе минем үземә дә кызык.

– Стәрледә укыганда, мәктәптә башлангыч классларда укытучы Габдрахманов абый бар иде. Мин шуның улы белән бер сыйныфта укыйм, аңа математикадан ярдәм итәргә дип өйләренә бара идем. «Әйдә, аш пешкәнче шахмат уйныйк», – дип, Габдрахманов абый өйрәтте шахматка. Әле дә күз алдымда, кулдан ясалган шахмат иде аларның. Шуннан мавыгып, кызыксынып киттем. Бөтен шахматчыларны белә идек. Борис Спасский дигән шахматчы бар иде. Ул СССР чемпионы булгач, сөенечемнән, җиңүе белән котлап, телеграмма җибәрдем. Бу әле минем Арчада укыган чак. Аның шахмат партияләрен өйрәндем. Ул иң яшь шахматчыларның берсе иде. КАИда укыганда шахмат клубына йөргәләдем. Үзебезнең данлыклы шахматчы Рәшит Нәҗметдинов белән дә шунда таныштык, – ди ул, истәлекләре белән уртаклашып. – Аның белән дә уйный идек. Соңыннан да Бауман урамында гел очрашып тордык. Сәдәфтән тотып алып, шуны өзми торып җибәрми иде. Берәр сәгать сөйләшкән чаклар да булды... 60нчы еллар башында Казанга дөнья чемпионы Василий Смыслов килде. 20 тактада сеанс бирде. Мин дә шунда. Аның ат белән дүрт пешка, минем фил белән дүрт пешка калды. Мин озаграк уйлый башладым, ахры. «Ник болай озак уйлыйсың, әйдә тизрәк», – ди бу. Ашыгычлык белән, филне оттырдым...

Нәкь менә шунда, кара әле, ат йөреше, филнекенә караганда көчлерәк икән бит, ат белән шахмат тактасының 64 бүлемтегендә дә йөреп чыгып була икән, дигән нәтиҗәгә килә ул. Һәм шушы фикер Нәҗип Шакирҗановка әле бүген дә тынгы бирми. Буш вакытларында ике кулына бер эш табып, ат йөреше белән кроссвордлар эшли.

– Әйдә «Шәһри Казан»ны укучылар да ат егәренең көчен сынап карасын әле, – дип, бер кочак кроссвордлар сузды ул саубуллашканда. Йә ничек? Сыныйбызмы?

Кроссворд 15нче биттә.

Борынгы һинд кабиләләренең безнең эрага кадәр мең ел элек «Ману Кануннары»нда язылган бу гыйбарә Бөек Ватан сугышы ветераннары, югары белемле педагог, Татарстанның атказанган укытучысы, «Ана Даны» ордены кавалеры Сәрвәрия апа белән Татарстанның атказанган авыл хуҗалыгы хезмәткәре Габделхәй ага Яһудиннар турында әйтелгән кебек. Берсе – Самара өлкәсендә, икенчесе күрше Ульян өлкәсендә туган, киләчәктә Яһудиннарның зур династиясенә нигез салачак бу мөхтәрәм милләттәшләребезнең гомер юллары Аксубай–Нурлат төбәкләре белән бәйләнә.

Яһудиннар быел 90 яшьлек юбилейларын билгеләп үтә.

«Ата кеше – йөз мөгаллимнән, Ана кеше йөз атадан өстен»

Сәрвәрия һәм Габделхәй Яһудиннар балалары (сулдан уңга) Шамил, Вил, Суфия, Наил, Рамил, Әлфия һәм Җәмил белән.

Бу династия белән танышлыгым моннан 40 еллар элек, «Татарстан яшьләре» хәбәрчесе буларак, Аксубайга командировкага баргач башланды. Комсомол райкомы секретаре Киязым Баязитов таныштырды безне. Колхоз кебек хуҗалыкларга, гадәттә, җитәкче итеп ветврач, агроном, икътисадчы кебек белгечлеккә ия булганнарны билгелиләр иде. Сүзне мин дә Хәй Афзаловичның кайсы институтны тәмамлавын ачыклаудан башларга булдым.

— Ә беләсезме, егетләр,— диде Хәй абый, хәйләкәр генә елмаеп, – мин бит белемем буенча аграрник түгел, татфак тәмамлаган кеше...

Киязымның, моны ишеткәч, авызы ачылып калды:

— Әйтәм аны, мәктәптә укытып йөргән иегез шул, безнең авылдаш та бугай бит әле син, әзи!

— Эшләвем хак, ләкин чын якташ та түгел әле без. Тумышым белән мин – Самара өлкәсенең Иске Фәйзулла дигән авылыннан. Ә Сәрвәрия апагыз – күрше Ульян өлкәсеннән, Әбдери авылыннан. Бездән ерак түгел Камышлы дигән авылда исеме белән бөтен тирәякка танылган педагогия училищесында бергә укыдык. Аның белән шунда таныштык. Ләкин бер генә ел укып калдык. Миңа фронтка китәргә хәбәр килде. Сугышның соңгы еллары иде. Мин зур бәрелешләрдә катнашырга өлгермәдем – беренче көннәрдә үк умыртка сөяген имгәтеп, дембельгә озатылдым. Таякларга таянып, туган авылыма кайттым.

Бер-ике ел тинтерәп-сызланып йөрдем. Кирәк бит, шул чорда Сәрвәрия, училищены тәмамлап, безнең районга, алай гына да түгел, нәкъ менә безнең авылга укытырга юллама алган. Ул мине фронтта дип уйлаган, әлбәттә. Авылга килеп төшеп, мин аның каршына таякларга таянып чыгып баскач, икебезнең дә нинди хисләр кичерүен аңлату мөмкин түгел иде. Ник хәбәрең булмады, дип әрләде дә, әлбәттә. Шунда без кавыштык, өйләнештек. Туган авылларыбыз арасы 50 чакрым иде. Шуңа күрә беренче улыбыз Җәмилне ул Ульян өлкәсендә тапты. Укуны тәмамлагач, Аксубай районына юллама бирделәр, Яңа Ибрайга – сезнең Чәтрәнгә җибәрделәр. Менә шулай якташлар булдык без, канәтем... Ә рәис булып китүнең тарихы болайрак, — дип дәвам итте Хәй Афзалович (мулла кушкан чын исеме Габделхәй икән, ә әтисе Абзалетдин булган, коллегалары, сөйләшергә җиңелрәк булсын өчен, шулай кыскартып әйтергә күнеккәннәр).— Ул заманнарда бит партия сүзенең гаять үткен чагы иде. Укуны тәмамлап кайтканда үк мин ВКП(б) членлыгына кандидат идем. Бер елдан – партия әгъзасы, аннан – мәктәп директоры. Колхоз җитәкчелегенә кандидатларны укымышлы яшь коммунистлар арасыннан сайлап алалар иде. Ләкин моның өчен кимендә бер ел партия оешмасы секретаре булып та эшләргә кирәк. Мине шулай итеп директор чагында ук колхозның берләштерелгән партоешма секретаре итеп тә сайладылар. Ә махсус югары белемле авыл хуҗалыгы белгечләре районда да бармак белән генә санарлык иде. Минем кебек «интеллигент»лар тагын бер дистәләп җыелды. Сессияләргә, семинарларга «кукурузник» самолетында махсус рейс белән алып китәләр иде. Авыл хуҗалыгы, агрономия нигезләре, икътисад буенча лекцияләр тыңлап, имтиханнар тапшырып йөрдек, дипломнар алып кайттык. Менә шулай мөгаллимнән колхоз рәисе булып киттем мин...

Үзәккә үткән юллар мәсьәләсен дә искә алды Хәй Афзалович.

— Минем малайларның берсе урта мәктәпне Аксубайда тәмамлады. Ат белән йөреп укыды, канәтем. Ярый ла интернат бар иде. Атнага җитәрлек ашарга-эчәргә һәм кием-салымнарны төяп илтә идек тә, икенче ялга үзе кайтып килә иде. «И әти! Үсеп җиткәч, бу юлларга асфальт җәйдерермен әле бер»,— дип сөйләнгән чаклары була иде.

— Хәзер кайда соң улыгыз? Әллә юл газапларын оныттымы? – дип төрттереп сорап куйдым мин.

— Юк, онытырга охшамаган. Әлегә КамАЗда, Бөтенсоюз удар төзелешендә...

— Юллар төзиме әллә, әзи, малаең? – дип, Киязым да сүз катты.

— Нәрсә төзидер, әлегә күргәнем юк. Химия-технология институтын тәмамлады үзе. Барсагыз – табарсыз инде, төзелеш штабы командиры диләр аны, Наил исемле...

Хәй Афзалович та, бу хуҗалыкка рәис итеп билгеләнгәч, яртылаш баткаклыкта утырган, түбәләре салам белән ябылган каралты-кураларны тәртипкә китерүдән башлый. Авылда кирпечтән салынган беренче бина пәйда була.

«...Узган гомерне уйласаң,
Пожалуй, с ума сойдешь»,

– дип җырлана бугай керәшен такмакларында. Айлар ага, еллар ага... Адәм баласы күпме юллар үтә. Аны шул юллар чыныктыра. Еллар һәм юллар... Юллар һәм уллар... Ләкин барысын да кәгазьгә төшерү мөмкинме соң?! Без дә Яһудиннар гаиләсендә үскән биш баһадир ул һәм ике гүзәл кыз турында уннан берен дә бәян итә алмадык бугай бит әле. Ә бәлки, бу мөһим дә түгелдер, чөнки тормыш дәвам итә. Ул гомер елъязмасына көн саен үз төзәтмәләрен кертә, яңадан-яңа сәхифәләр өсти. Әле без аларның өлкән уллары – Татарстан Эчке эшләр министрлыгының бүлек башлыгы, полковник, Дәүләт Советы депутаты Җәмил Габделхәевичның диссертация яклавы, педагогия фәннәре кандидаты дәрәҗәсенә ирешүе турында; кайчандыр Чаллыдагы Бөтенсоюз удар төзелеш штабы башлыгы булган Наил; төзүче дә, нефтьче дә, Дәүләт Советы депутаты да булган Шамил (бүген икесе дә техник фәннәр докторы) турында да язмадык. Иң кече уллары Рамилнең травматология һәм ортопедия институтындагы фәнни эшчәнлеге турында да сөйләргә өлгермәдек. Ул да бүген медицина фәннәре докторы. Төзелешне механикалаштыру идарәсенең Чаллыдагы бүлеген җитәкләүче Вил турында, аның эшчән гаиләсе турында күпме сөйләп булыр иде микән?! Тормыш иптәше белән күптәннән Чехия иленә китеп яшәп һәм эшләп ятучы Әлфия дә туган җирен сагынып еш кайта. Чаллыда КамАЗда эшләүче Суфия да Нурлат, Казан калаларында әти-әнисе, абыйлары янында еш кунак.

Ә оныкларга килгәндә, алар бик күп. Барысы да уңган-булган, тиешле белем һәм тәрбия алганнар. Бәйрәмнәрдә, юбилейларда кайвакыт бергә җыелалар. Дәү әти белән дәү әни иң бәхетле мизгелләрне кичерә андый чакта. Әллә ничә томнан торган гаилә альбомнарын да еш актаралар Хәй Афзалович белән Сәрвәрия Шәкүровна.

— Оныкларның исемнәрен хәтерләп калу өчен генә дә компьютер акылы кирәк, – дип шаярта гаилә башлыгы. – Барысын бергә җыйсак, алтмыштан артып китәбез бугай. Бу матурлар Җәмилнеке – Венера белән Тимур... Менә болары Наилнеке – Айрат белән Гадел.... Болары – Шамилнең Лилиясе белән Артуры... Машина җене кагылган үзенә, автомобиль узышларында катнашып, елдан-ел уңышлырак чыгыш ясый... Димәк, үз юлын спортта күрә... Нишлисең, күңеленә хуш килгәч, – дип дәвам итте Хәй Афзалович, Артурның шлем-каскасына, комбинезонына җентекләп карап торганнан соң.— Яһудиннар нәселендә корыч чаптарларны йөгәнләүче дә булырга тиештер бит... Юлларына бәхет яугыры...

Хөсәен ВӘЛИӘХМӘТОВ.

Җәлил Вилданов:

«Сандык, татар читеге кебек, Татарстан бренды булырга тиеш»

Эш белән чыныгып үскән кешеләрнең кулларына карап сокланам мин. Авыр хезмәттән кытыршыланып бетсә дә, ул куллар теләсә кемне сокландыра алырлык әйберләр эшләргә сәләтле. Агачтан төрле җиһазлар ясаучы Җәлил Вилдановны гына алыйк. Ул ясаган шахматлар Татарстанның Беренче Президенты Минтимер Шәймиевнең өй түрендә тора, Россия премьер-министры Дмитрий Медведев йортында исә бирнә сандыгы саклана.

Алисә САБИРОВА

– Инде мәктәптә укыганда ук, агачтан бизәк уеп төрле вак-төяк әйберләр ясап, акча эшләдем. Тормышымны агач эшләнмәләре белән бәйләячәгемне таш калада гына аңладым. Бервакыт шулай Казанга килгәч, борынгы йортлардагы тәрәз йөзлекләрен күреп сокландым. Бу өлкәдә профессионал буласым килде. Мәктәпне тәмамлагач, армиягә киттем, соңыннан Себер якларында нефть чыгару өлкәсендә эшләргә туры килде. Шулай итеп, беренче белемемне бары тик 25 яшемдә генә алдым, – ди Җәлил абый.

Кечкенә вакытында әти-әнисе аңа, син тракторчы кына булырсың инде, дип еш әйтә торган булган. Мәктәптә укырга яратмаган, бары агач белән генә кызыксынган малайларына ни дисен инде алар. Шулай да урта мәктәпне бары тик «дүртле», «бишле» билгеләренә генә тәмамлый ул.

– Алар без иҗат юлын сайлар дип башларына да китермәде. Абыем Фәйзелхак – рәссам, игезәгем Муса – архитектор. Әти монтер иде, ләкин балта эшенә дә хирыс булган. Миңа аннан күчкәндер. Әле дә хәтерлим, аның бурага сыза торган шәмәхә карандашларын урлап, абыйлар белән өй диварларына рәсем ясый идек. Ул карандаш бетми, бурага сеңә. Инде ничә еллар узса да, өйне ничек кенә мунчалалар белән ышкып юсак та, рәсемнәр һаман сакланган. Төп нигезгә барыбыз да җыелышып кайткач, аларга карап, балачагыбызны искә алабыз. Нигезне суытмаска тырышабыз. Мәктәпкә кергәч, диварларны стена газеталары алыштырды. Ул вакытта авылда (Чирмешән районы, Иске Үтәмеш авылы) без бердәнбер рәссам идек, – дип елмая Җәлил абый.

Кабат Татарстанга кайткач, хыялына тугры калып, Казанның 16нчы көллиятендә агачтан сыннар кисүче-рәссам һөнәрен үзләштерә. Диплом эше буларак, төрле агач материалларны катнаштырып ясалган шахматларны тәкъдим итә. (Нәкъ менә шул шахматларны соңыннан Минтимер Шәймиевкә бүләк итәләр дә инде.)

– Мин инде кыйммәтле агачларга тотынырга да курыкмадым. Агач эшләнмәләре минем кәсебемә әйләнде, ләкин беркайчан да күләм артыннан кумадым. Хатын әрли инде, «Синең тырышлыгыңны бер кеше дә аңламый», – ди. Хәзер бит компьютер заманы: махсус программага кертсәң, бизәкләрне машина үзе ясап бирә. Ә мин кулдан эшләргә яратам. Имәнне дә кул белән чокып утырам. Компьютер җансыз ул. Һәр детальне идеаль башкарса да, күңел җылысын биреп эшләми, – ди Җәлил абый.

Чыннан да, Җәлил абыйның эшләнмәләрен станокныкы белән чагыштырып булмый. Затлы киштәләр, агачтан ясалган сәгатьләр, мунча кирәк-яраклары, ачкыч куя торган тартмалар дисеңме… «Ләкин хәзерге заманда кешеләр сыйфатка түгел, күбрәк очсыз бәягә кызыга», – дип уфтана Җәлил абый.

– Казан урамнарында да бик күп тарихи биналарны торгыздылар, әмма күбесе чынбарлыкка туры килми. Миңа да, шуңа охшатып, очсыз бәягә генә ясап бир әле, дип килүчеләр булды – ризалашмадым. Тарихи бинаны үзгәртергә алынасың икән, аның һәр миллиметры туры килергә тиеш. Киресенчә булганда, бу – хокук бозу. Хәзер реставраторлар кулы кагылмаган чын тарихи йортлар Чехов базары тирәсендә генә калды инде, – диде Җәлил абый.

Һәр останың үзе яраткан материалы була. Җәлил абый кызыл агач, чикләвек агачын өстен күрә. Йорт җиһазларын имәннән ясый. Агачтан ясалган бу әйберләр яньчелми, озак еллар матур булып саклана икән. Тартма кебек вак-төяк әйберләр өчен экзотик агачлар куллана.

– Безнең якта күбрәк ботаксыз тактадан ясалган әйберләрне сорыйлар. Ә мәскәүлеләр бер генә ботагы булса да үлеп китә, шундыйны сайлый. Зур шәһәрдә яшәүчеләр табигатькә ныграк тартыла. Бездә генә агач йөзлек куясы урында, тәрәзәләрен калай белән тышлыйлар. Карап торышка үзе матур инде, тик чын түгел. Агач йөзлекләре дөрес итеп ясалган очракта, 50 елга кадәр торырга сәләтле, – ди агач җанлы оста.

Җәлил абый кәләшләргә җыйнак кына бирнә сандыклары да әзерли әле. Берара юкка чыгып торган сандыкларга заманча сулыш өстәп, көндәлек тормышка кайтармакчы аларны.

– Элек: «Кызым кияүгә чыга, сандык та юк», – дип борчылалар иде. Кияүгә сандыксыз чыгу бик оятлы әйбер иде. Бер дә булмаса, күршеләрдән сорап торганнар. Авыл халкы, әби-чәбиләр дә кызның байлыгын, уңганлыгын сандыкка карап билгеләгән. Хәзер дә сандык сораучылар күп. Гореф-гадәтләрне хөрмәт иткән ата-ана баласын кияүгә сандыксыз бирми. Мин сандыкларны татар, көнчыгыш орнаменты белән бизәп ясыйм, заманча таләпләрне дә онытмыйм. Ул көндәлек тормышка да яраклы булырга тиеш бит. Сандык, татар читеге кебек, Татарстан бренды булырга тиеш, – диде Җәлил Вилданов.

Сандыкларны ул берәр ай тирәсе ясый. Җиһазлары өчен агачны да оста бары тик үзе генә әзерли. Ә сандык образлары өчен илһамны рәсем ясап ала. Бернинди идеясез, кәгазьгә сызымнар ясый башлый, бер-ике сәгатьтән бөтенләй яңа бизәкле матур сандыклар пәйда була.

Җәлил абыйның бер хыялы бар – аның кул эшләнмәләрен музейларда гына түгел, ә эшләү дәверендә күрсәтәсе килә.

– Кәкрәйгән кашыклар хәзер һәр музейда бар, аның белән кешене шаккатырып булмый. Минемчә, туристларны эш процессы белән таныштырсак, күпкә кызыграк булыр иде. Бездә әле аны аңлап бетермиләр. Чит илләрдә остаханәләр буйлап туристлык маршрутлары төзиләр. Минем дә эш урынымда кечкенә генә үз күргәзмәмне булдырасым килә, – диде ул.

ОСТА КУЛЛАР

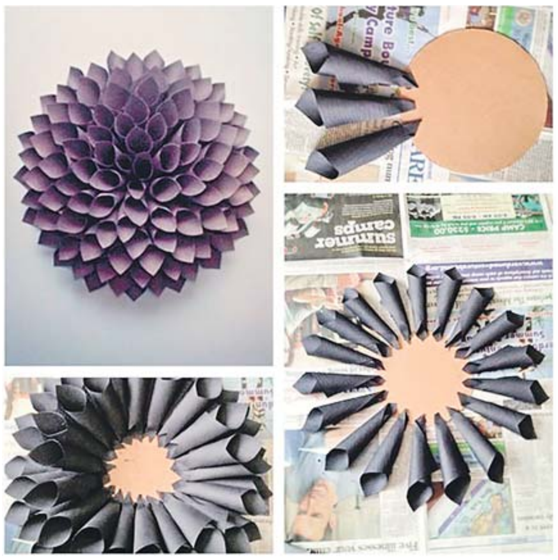

ХУҖАБИКӘГӘ

- ● Суган тураганда күз яшьләре агызмас өчен, аны унбиш минутка суыткычның туңдыру камерасына куеп торыгыз.
- ● Пешкән күкәйнең кабыгы тиз әрчелсен дисәгез, ул пешә торган суга бер кисәк лимон яки ярты чәй кашыгы сода салыгыз.
- ● Пилмән тәмле булып пешсен өчен, кәстрүлгә суның яртысын гына салып кайнатыгыз. Кайнап чыккач, тоз, дәфнә яфрагы һәм пилмән саласыз. Кайнап чыгуга ук, бер стакан салкын су агызасыз да тагын дүрт-биш минут пешерәсез.
- ● Камыр ризыгы пешергәндә кул астында күкәй булмаса, аны банан алыштыра ала. Бер күкәй урынына ярты банан җитә.
- ● Сарымсак тиз әрчелсен өчен, унбиш секундка микродулкынлы мичкә куеп алыгыз.

ФАЙДАЛЫ

✓ Карабодай оны кан тамырларын, нерв системасын ныгыта, матдәләр алмашы бозылганда булыша, ашказаны-эчәклек трактына уңай йогынты ясый.

✓ Карабодай оны үт бүленеп чыгуны яхшырта. Бер аш кашыгына бер стакан кефир салып, төнгә калдырабыз да иртән ашыйбыз.

✓ Атеросклероз вакытында көненә ике тапкыр – иртән һәм кичен 100-150 гр карабодай кесәле эчәргә кирәк. Бер стакан салкын суга өч аш кашыгы карабодай оны салып болгатабыз. Аерым бер литр су кайнатабыз һәм аңа карабодай оны салынган суны кушабыз. 8-10 минут пешерәбез дә эчәбез.

✓ Калкансыман биз авыруларыннан: бер стакан әстерхан чикләвеген яхшылап төябез. Аңа бер стакан карабодай оны белән бер стакан карабодай балы салып болгатабыз. Пыяла банкага салып, суыткычта саклыйбыз. Атнага бер тапкыр әлеге катнашма белән чәй эчәбез.

✓ Шикәр авыруыннан: иртән һәм кичке ашка ярты сәгать кала бер стакан кефирга бер аш кашыгы карабодай оны салып эчегез. Өч ай дәвамында эчәргә кирәк.

АТА-АНАЛАРГА

Шикәрне балга алыштырыгыз

БАЛАНЫҢ ИММУНИТЕТЫ ЯХШЫРСЫН ӨЧЕН АҢА:

– гөлҗимеш төнәтмәсе эчерегез. Әмма шуны истә тотарга кирәк: С витаминына бай эчемлек организмнан калийны чыгара, шуңа да аны эчерткәннән соң, балага йөзем, күрәгә, банан ашатыгыз. Төнәтмә ясау өчен, киптерелгән ике аш кашыгы гөлҗимеш өстенә бер литр кайнар су агызып, төнгә термоста калдырабыз. Ике-өч атна эчерткәннән соң, бер ай тәнәфес ясыйсыз.

– шикәрне балга алыштырыгыз. Балга аллергиясе булмаганнарга гына кагыла бу. Бал кушып ясалган әлеге рецептны кулланырга киңәш итәбез. 200 грамм күрәгә, 200 грамм йөзем, 200 грамм әстерхан чикләвеге, 200 грамм кара җимеш һәм бер лимонны иттарткыч аша чыгарасыз да өч аш кашыгы бал кушасыз. Иртән берәр чәй кашыгы ашатасыз.

– салат һәм ашка сарымсак салыгыз.

– кишер ашатыгыз. Кишер каротинга бай, ул канны чистарта, организмнан токсиннарны чыгара, матдәләр алмашын яхшырта. Кишерне бигрәк тә яшел алма белән ашарга кирәк. Каротин яхшырак үзләштерелсен өчен, кишерне каймак белән ашагыз.

– атнага ике тапкыр кызыл балык ашатыгыз. Балык баш мие эшчәнлеген, кан тамырларын, нерв тукымасын ныгыта. Ике яшькә кадәрге балаларга балык ашатудан тыелып торыгыз, югыйсә ашкайнату белән проблемалар туарга мөмкин.

– атнага ике тапкыр 20-30 грамм чикләвек ашатыгыз. Әмма аны биш яшьтән олырак балаларга гына бирергә ярый.

– салатка зәйтүн мае салыгыз. Зәйтүн мае эчәклек тышчасын ныгыта.

МӘЛЕНӘ – ӘМӘЛЕ

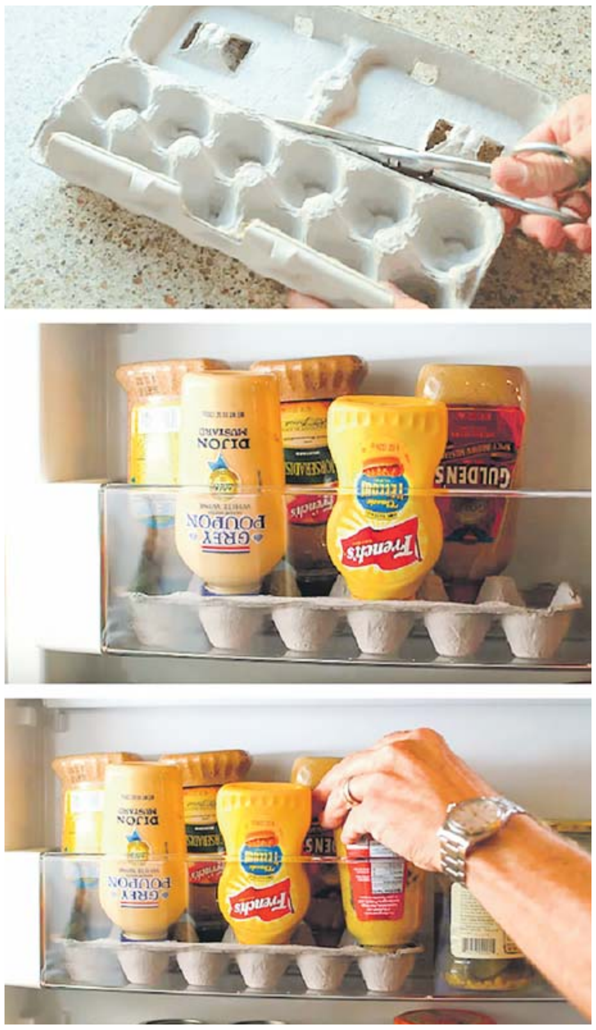

АШ БУЛСЫН!

Жульен

Уртача зурлыктагы 1 суган, 100-150 гр тавык түше, 3-4 шампиньон, 50 гр сыер мае, 1 аш кашыгы үсемлек мае, 1 аш кашыгы өеп он, 200 мл 10 процентлы сливки, 50 гр сыр

Суганны вак итеп турыйбыз да үсемлек маенда кыздырабыз һәм жульен пешәсе табага бушатабыз. Тавык итен дә вак итеп турап кыздырып алабыз һәм суган өстенә салабыз. Телемләп туралган шампиньонны да, кыздырып алганнан соң, тавык өстенә салабыз. Табага сыер мае салып, аңа он кушып кыздырабыз. Аның өстенә тоз сибәбез, сливки агызабыз. Төерләр калмаслык итеп болгатабыз да суган-тавык-гөмбә катнашмасы өстенә агызабыз. Иң соңыннан эре угыч аша чыгарылган сырны сибәбез. 200 градуска кадәр җылытылган газ мичендә ун-унбиш минутлап пешерәбез.

БЕЛӘСЕЗМЕ?!

Иске яңа таныш «ЗВЕЗДОЧКА»

CAO SAO VANG
S.R VIETNAM
Бальзам
Золотая звезда
на основе натуральных эфирных масел
4 г
БАЛЬЗАМ ЗОЛОТАЯ ЗВЕЗДА

Кечкенә генә түгәрәк кызыл төстәге атаклы «Звездочка» бальзамы турында ишеткән кеше бардыр. Кайчандыр ул һәр өйдә диярлек булган. Соңгы елларда гына аны санламый башладылар кебек. Эфир майларыннан торган, СССР символы төшерелгән бальзам югыйсә бик күп авырулар вакытында кулланыла. Әйтик, салкын тигәннән. Томау төшкәндә, бальзамны борын төбенә сөртегез. Яки кайнар суга аз гына салып, ингаляция ясыйлар.

Салкын тигән вакытта аркага, күкрәк турысына да сыларга мөмкин.

Черки тешләгән урынга да элек шул бальзамны сылаганнар.

Баш авыртканда аны чигәләргә сыларга була.

Буыннар сызлаганда авырткан урынга сылагыз.

«Звездочка» бальзамын кулланганда сак булыгыз, аны үлекле, ачык яраларга сөртергә ярамый. Кайбер кешеләрдә ул аллергия дә барлыкка китерергә мөмкин. Ике яшькә кадәрге балаларга да аны сыламау хәерле.

СӘЛАМӘТЛЕК

Академик Филатовтан тылсымлы рецепт

Академик Филатовта дәваланучылар күзләре начар күрүчеләр өчен түбәндәге рецептны тәкъдим итә. Табиб аларга кайчандыр шуны киңәш иткән булган.

100 гр алоэ согы, иттарткыч аша чыгарылган 500 гр әстерхан чикләвеге, 300 гр бал, 3-4 лимон согын кушып болгатырга да көненә өч тапкыр, ашарга ярты сәгать кала, берәр десерт кашыгы ашарга. Әлеге рецептны күзләр яхшы күрә башлаганчы кулланырга кирәк. Күрү сәләтен яхшыртып кына калмыйча, ул организмны да ныгыта.

Әмма шуны истә тотарга кирәк: алоэ ике-өч яшьтән дә яшьрәк булырга тиеш түгел. Алоэның аскы яки урта яфракларын кисегез. Кайнаган су белән юып, «тешләрен» кисеп алыгыз. Вак итеп турап, ике кат марля аша согын сыгыгыз. Филатов яфракларны кисеп алуга турарга кушмаган. Тәлинкәгә куеп, ун-унике көнгә суыткычка куярга киңәш иткән ул. Бу вакыт арасында һәм шул шартларда алоэда «биоген стимулятор» исемен алган матдәләр барлыкка килә икән. Суыткычтан алгач, яфракларны тагын бер кат юалар.

Дилбәр ГАРИФУЛЛИНА әзерләде.

Рөстәм Закиров:

«Быел 50 чана ясаттым»

Җырчы аларны тамашачыларына бүләк итәчәк

Пошалым чаналарын Татарстанда гына түгел, татарлар яши торган чит илләрдә дә таныткан Татарстанның халык артисты Рөстәм Закиров үз иҗатына гашыйк тамашачысын кабат бер сәхнәгә җыя. 27 гыйнварда Арча районының Урта Пошалым авылында башланып китәчәк «Пошалым чаналары-2017» җыр фестивале-концерты 29 гыйнварда Казанда Филармония концертлар залында тәмамланачак.

Зөһрә САДЫЙКОВА

«Пошалым чаналары» җыр фестиваленең максаты –үзешчән сәнгатьне үстерү, халык һәм 1970-2000 елларда иҗат ителгән татар композиторларының җырларын пропагандалау. Бәйгенең I туры 2017 елның 27 гыйнварында Арча районының Урта Пошалым авылы мәдәният йортында узачак. Ә катнашырга теләүчеләрдән 25 гыйнварга кадәр хәбәр көтәбез. Икенче тур исә шул ук көнне беренче турны узганнар катнашында кичке концерт белән дәвам итәчәк. Җиңүчеләр – өч лауреат һәм җиде дипломант – 28 гыйнварда Арча мәдәният йортында узачак «Пошалым чаналары – 2017» җыр фестивале-концертына чакырыла. Бәйгедә катнашучыларны Газинур Фарухшин, Зөһрә Сәхабиева, Резидә Галимова, Башкортстаннан килгән махсус кунак Марат Шайбәк һәм җырчы Люция Мусина бәяләячәк. Шунысын да әйтеп узыйк, әлеге җырчылар үзешчәннәрне бәяләп кенә калмыйча, концертта да катнашачаклар. Өч лауреат һәм җиде дипломанттан кала, халкыбызның «Әллүки» җырын иң яхшы башкаручы» (Бәйге биремендә халкыбызның Габдулла Тукай шигыренә язылган «Әллүки» җырын акапелла башкару да бар. – Авт.), «Тамашачы мәхәббәте» номинацияләрендә дә җиңүчеләр билгеләнәчәк. Ә менә бүләкләргә килгәндә, җиңүчеләр диплом, Пошалым чанасы һәм акчалата премия белән бүләкләнә.

– «Пошалым чанасы» җыры 2003 елда иҗат ителгән иде. 2004 елда миңа Равил Галәветдинов чаналар ясап бирде. Аннан соң бу эш белән балта остасы Рәдиф Нигъмәтуллин шөгыльләнә башлады. Аның эшләрен бик яратам. Бетеп, сүрелеп барган традицияләрне яңадан торгызуга үзебездән өлеш кертүебез белән дә бик бәхетле без. Быел да мин Рәдифтән 50 чана ясатып алдым. Аларның унөчен җыр фестивалендә җиңүчеләргә бүләк итеп бирсәм, тагын берничәсен Казан тамашачысы арасында уйнатачакбыз, – диде җырчы.

Хәер, Пошалым чанасын Рөстәм Закиров Америкага кадәр үк бүләк итеп алып барган икән. Инде туган якларында шушы исемдәге җыр фестивален оештыра башлавына да быел 13 ел була. Филармониядә узачак концертында да Рөстәм Закиров белән бергә аның бер төркем иҗатташ дуслары да чыгыш ясаячак.

Шушы җыр фестивале-концертына әзерләнеп йөргәндә, җырчы белән кызыклы хәл дә килеп чыккан. Ул үзенең адашын эзләп табып, аңа күңелле бүләк ясаган.

– Шулай бер көнне «ВКонтакте» челтәрендәге битемдә утырганда, үземнең адашларымны – Рөстәм Закировларны барларга уйладым. Баштагы максатым аларны концертыма чакыру иде. Әмма карый торгач, фамилияләр һәм исемнәр туры килгән кешеләрнең бик күп булуы ачыкланды. Аларның барысын да чакырсам, ике көн буена бушка концерт куярга туры килгән булыр иде. Шуңа күрә мин исем-фамилиянең генә түгел, ә этиләребезнең исемнәре туры килгән кешене эзләп карарга булдым. Шундый кешенең Кукмарада яшәгәнлеге турында миңа җырчы Алсу Фазлыева әйтте. Җитмәсә, никахы да булачак икән! Шуннан соң озак уйлап тормыйча гына, яшьләргә сюрприз оештырырга булдык: никахларына барып, җыр башкардым. Аларның да, үземнең дә күңелем булды, – ди Рөстәм әфәнде.

Алай гына да түгел, җырчы үзенең адашын, гаиләсе белән, филармониядә узачак концертына да чакырган. Әле киләчәккә дә планнары зурдан икән, балалары тугач, бу гаиләгә Пошалым чанасын бүләк итәчәкмен, Алла боерса, ди ул.

Илназ Баһ:

«Гаиләдә эш бүлешмибез»

Ноябрь ахырында «Пирамида» концертлар залында Илназ Баһның «33 яшькә – 33 җыр» дип исемләнгән тамашасы узды. Аның бай репертуарына, ишле гаиләсенә карап, бер дә 33 яшь бирмәссең. Җитез, уңган һәм тырыш ул.

– Илназ, Яңа елга аяк бастык. 2016 ел синең өчен нинди ел булды? 2017гә нинди өметләр баглыйсың?

– Бик шәп ел булды. Беренчедән, гаиләбез тагы да тулыланды – өченче улыбыз туды. Рәхәтләнеп иҗат та иттек. Финанс ягыннан авырлыклар булмады. Бер көн дә авырып ятмадым.

2017 елдан нәрсә көтәм? Әлбәттә, сәламәтлек сорыйм. Эш күп булсын. Әллә нинди зур планнар кормыйм, сау-сәламәт кенә булыйк.

– Малайлар ничек соң? Өйдә Гүзәлгә ярдәм итәсезме?

– Үсәләр, Аллага шөкер! Ул бит бер Гүзәлнең генә түгел, ә гаилә бурычы, шуңа, әлбәттә, бергәләп карыйбыз. Бездә: «Бу – хатын кыз эше, бу – ир-атныкы», – дигән әйбер бөтенләй юк. Кирәк икән, өен дә җыештырам, ашарга да пешерәм. Гүзәл кечкенәләре белән өйдә булгач, өлкәнен балалар бакчасына үзем йөртәм. Ничек тә, Гүзәлгә авырга туры килмәсен, дип тырышам.

– Балаларыма тиешле тәрбия бирә алмам дигән курку хисе бармы?

– Әти булганчы ук бу сорау мине борчый иде, әле дә хафаландыра. Дөресен генә әйткәндә, куркып яшим. Бүген балалар безгә караганда да акыллырак булып туа. Заман да үз таләпләрен куеп тора. Үзебез дә балалар белән бергә үсәбез.

– Балаларга исемнәрне кем сайлый?

– Кыз туса – мин, малай туса, хатын сайлый дигән сөйләшү бар иде. Тик менә миңа чират һаман җитми тора.

– Гаиләгез матур, күз тимәсен. Буйдак, үз тиңен эзләгән егетләргә хатын сайлауда киңәшегезне бирерсез бәлки? Мәхәббәт гомерлек булсын өчен нәрсә эшләргә кирәк һәм нәрсә эшләргә ярамый?

– Акыл сатарга яратмыйм… Мәхәббәтсез берничек тә булмый. Ул чибәр, ул матур дип кенә өйләнү – дөрес түгел. Акылдан тыш, йөрәк тә хәл итәргә тиеш. Ә кавышкач иң мөһиме – ышану. Бер-береңә ышану, тугрылык –гаиләдә төп фактор. Сүз дә юк, синең хатыныңнан да итагатьлерәк кеше, тормыш юлында аннан да матурракны очратуың бар, акыллырагы да бардыр. Беребез дә идеаль түгел бит. Әмма теләсә кемгә гашыйк булып, аң югалтып йөрергә кирәкми. Бу соклану гына булып калсын һәм аны ничек тә, гаиләне саклап калу өчен, җиңә белергә кирәк.

– Концертларда, банкетларда эшләгәндә балаларыгыз кем белән кала?

– Нянябыз бар. Әмма аңа озак вакытка калдырып китмибез. Моның балаларга психологик яктан авыр булуын яхшы аңлыйбыз. Әтиме, әниме – балалар янында берсе һәрвакыт булырга тиеш дип саныйм. Нык мөһим эшләр булса гына балалар белән няня утыра. Өчесен дә калдырып киткән чак була. Аларны тыеп тоту авыр бит. Өч малай – өч төрле холык. Бергә утыртып ашату да бик җиңел эш түгел: өстәлдән берсе торып китсә, калганнары да аңа иярә. Ә аннары, зуррагы үртәргә, котыртырга да ярата.

– Няняны Гүзәл сайладымы? Сез бу эштә катнаштыгызмы?

– Аны без танышлар аша таптык. Очрашуга Гүзәл үзе барды. Хатын-кыз хатын-кызның психологиясен яхшы белә, яхшырак аңлый. Яхшы педагог, балалар белән уртак тел табардай ханым икәнен аңлагач, хатын аннан шундук канәгать калды. Һәм әлегә ышанычларыбызны аклап килә, алга таба да шулай булсын иде.

Әңгәмәдәш – Азалия ИСМӘГЫЙЛЕВА.

Терсәк бик якын да...

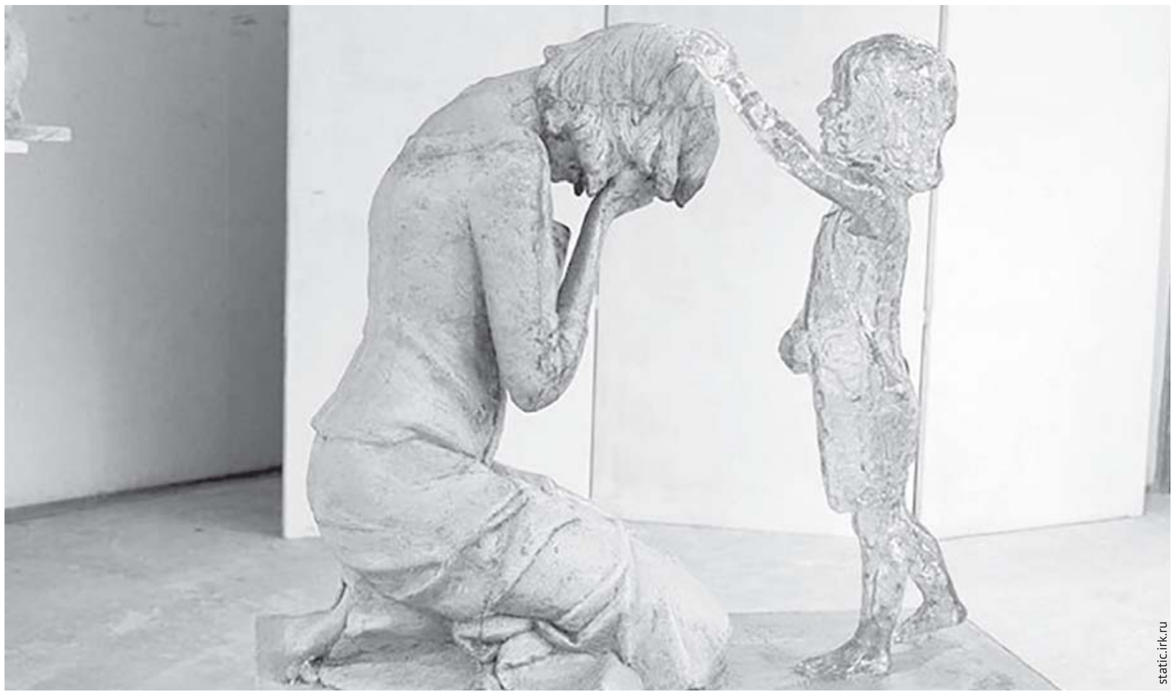
static.irk.ru

Халык белән аралашуда, яңа танышлар-дуслар табуда язучы булуым ярдәм итә. Яңа китабым чыккач та, дусларның оныкларына өләштем. Шундый танышларның берсенә китабымны биргәндә, кызыксынып карап торган ханымнан: «Сезнең оныкларга да кирәкме әллә?» — дип сорап куйдым. Ул моңсу гына елмайды да: «Оныклар юк шул әле. Бердәнбер улыбыз тормыш корырга бик ашыкмый, утызны узды инде», – диде. «Бер генә бала үстердегезмени?» — дип соравыма: «Терсәк якында да, тешләп кенә булмый шул...» — дип пышылдады. Аннары бераз уйларына чумып торды да гомерлек үкенече белән уртаклашты. Кеше күңеле шундый гаҗәп инде, белеп кенә, сакланып кына, бер ташын алып атсаң, буасы ерылырга гына тора...

Йолдыз ШӘРАПОВА

– Ирем белән яшьли яратышып кавыштык. Гомер буе бер-беребезне күз карашыннан аңлап, санлашып яшәдек. Бәхетебезне түгәрәкләндереп, мәхәббәт җимешебез – улыбыз да тугач, дөньяда яшәвебезнең мәгънәсе тагын да артты. Әтисе дә өметемне аклый торган кеше булып чыкты: куллары да алтын, эчеп кайтып, теңкәгә дә тия торган түгел. Улын да бик ярата, эшеннән шактый арып кайтса да, төрле түгәрәкләргә йөртергә дә иренми. Ә мин аларны өйдә тәмле ризыклар пешереп каршы алам. Аннары бергә утырып, кичке ашны ашыйбыз. И-и-и ул чактагы рәхәтлекләр...

Улыбыз матур гына булып үсеп килә. Аның бәби чагы артта калганда, тагын бер баланы күкрәгемә кысып, сөеп-назлап үстерәсем килә башлады. Нишләптер, без өйләнгәч, төн кыскарды дигәндәй, бераз тормышларыбыз тагын да яхшыра төшмәсме дип, бу сөенечне чигереп торабыз. Фатирыбыз да бик зур түгел бит әле. Болай кеше почмагында яшәмибез анысы. Иремә кунакханә тибындагы бүлмә бирделәр. Тиздән бөтен уңайлыклары булган фатир да бирергә вәгъдә итәләр эшеннән. Әллә шушы шатлыгыбызны уртаклашырга теләгәндерме, йөрәк астымда тагын бер нәни җан яралуын тойдым. Була дигәндә, койрыгын борды диләрме әле, берәрсенең яман күзе тигәндерме, тормышыбызның кара чоры башланды. Хезмәт хакларын тоткарлыйлар, фатирны да безгә түгел, нишләптер, чиратта бездән соңрак торганнарга бирделәр. Ә минем икенче баламны бөтен уңайлыклары булган яңа нигезгә алып кайтасым бик килгән иде шул. Өметем акланмагач, табибларга киттем дә, озын-озак уйлап тормастан (төптән уйлау ул яшьлеккә хас сыйфат түгел ич инде), булачак баламны төшертеп кайттым. Ирем ни тыныч кеше булса да, беренче тапкыр миңа тавыш күтәрде. «Аны бит миңа карыйсы. Син көне буе эштә», – дип акландым, аннары: «Менә, яңа фатир алгач, алып кайтырбыз әле, этисе, берне түгел, икене алып кайтырбыз, орлыгы Бохарада түгел», – дип шаярткан булдым. Өнемдә күрмәсәм дә, мин аны, тумый калган сабыемны, бик еш төшемдә күрдем. Әниемә охшаган шомырттай кара күзле, чем кара чәчле кыз иде ул. Миңа үпкәле күзләрен тутырып карый да офыкка кереп югала. Гомерем буе шул бер төш керде миңа...

Безгә насыйп фатирны икенче елны бирделәр. Яңа ел бәйрәме алдыннан. Сөенечебезне аңлатырга сүзләр җитми. Гүя бәхет кошын койрыгыннан эләктердек. Фатирыбыз, чынлап та, шатланып туймаслык: ике бүлмәле генә булса да, иркен, зур. Тәрәзәләре кояшлы якка карый. Балабыз тугач, коляска йөртергә җайлы булыр дип, махсус түбәнрәк, икенче каттан сайлап алдык. Балконга чыгып басам да, ишегалды тулы төрле төстәге бишекле арбалар тартып йөрүче хатыннарны күргәч, үземнең дә шул бәхетле көннәремне күз алдыма китереп, елмаеп куям. Тик Алла бирсә, булыр, дип көтсәк тә, безнең икенче балабыз булмады. Бармаган хастаханәм, күренмәгән табибым калмаса да, безгә кабаттан ата-ана булырга Ходай язмады. Тумый калган теге җан-сабыем бик нык үпкәләп китте бугай безгә. Шул кызымны алдырганда (мин аның кыз булуын бөтен җаным-тәнем белән тойдым), аборт ясаганда табиблар саксызлыгы безгә кабаттан ата-ана булу бәхетен чикләгән икән. Бишекле арба этеп йөргән яки бала җитәкләгән хатын-аналардан гомерем буе көнләшеп яшәдем. Аларны күргән саен, үзем теләп баламның гомерен чикләгән көнем исемә төшә дә күзләремә ачы яшь тула, йөрәгем кысылып туктагандай була, Җитмәсә, улыбыз да, абый буласы килеп: «Кайчан миңа сеңелкәш алып кайтасыз инде?» – дип сорап, болай да әрнегән йөрәк ярасына учлап-учлап тоз сала. Бала бит, дусларының эне-сеңелкәшләре булгач. аңа да кирәк. «Менә акча җыябыз да алабыз, улым!» – дип юаткан булабыз. Бик тә абый буласы килгән улыбыз акча бетмәсен, күбрәк җыелсын дип, конфет, туңдырмалардан үзе теләп баш тарта башлады...

Гомерләр, нәкъ җырдагыча, үтә дә китә икән ул... Бердәнбер улыбыз да үсте инде, ир уртасы булып килә. Гомере, исәнлеге генә булсын. Тик, нишләптер, өйләнергә бик ашыкмый, үзе кызлар карамаслык та түгел: эчми-тартмый, тырышып эшли. Өйләнсә, оныгыбыз булыр иде дә, гомер буе төн йокыларымны качырган үкенүем, беразга гына булса да, басылыр иде. Кайчакта: «Әллә, Ходаем, бу оныксызлык та шул теге чактагы ялгышуымның нәтиҗәсеме?» – дип куркып та куям. «Сиңа бала кирәк булмады бит!» – дисә Ходай, ни хәл итәрсең...

Ул чактагы яшьлек җүләрлеге белән ясалган гөнаһымны ярлыкар өчен, балалар йортыннан бер ятимә кечкенә кызны гаиләбезгә алып, үзебезнеке шикелле кадерләп, назлап үстерергә дә хыяллланам. Ирем ризалашып бетми: «Синең яшьтә (миңа тиздән 55 тула, лаеклы ялга чыгам) кем бала бирсен, хәзер бала карарга түгел, үзебезне карарга кирәк булачак бит», – дип, күңелемне җылытып торган ул өметемне дә өреп сүндерергә маташа. Ләкин, шөкер, бөтенләй сүнеп бетмәде әле ул. Шайтанны гына өметсез диләр ич. Ә без кешеләр бит әле...

Әңгәмәбез шул урынга җиткәч, мин аңа гаиләбезнең ятимә кыз тәрбияләвен, дүрт улыбыз барлыгын әйттем. «Син бәхетле! – диде ул. – Ә мин үз бәхетемне үзем җимердем. Терсәк бик якында да, тешләп булмый шул. Соңгы минутыма кадәр шулай үкенеп яшәрмен инде. Улым алдында да үземне бик гаепле сизәм, әни алдында да. Ул бит әнә куркып тормаган. Еллар авыр да димәгән, безгә – тугыз балага гомер бүләк иткән. Туганнар белән бергә җыелышканда, бер кечерәк дәүләт халкы кадәр булабыз... Тик беребез дә, нишләптер, әнигә охшамадык – балаларыбыз шул берикедән артмый».

Мин, аның хәленә керергә теләп, изге теләген тормышка ашырышырга ярдәм итәрмен дидем. Безнең яшьтә дә ятим балаларны тәрбиягә алу мөмкин икәнлеген әйтеп, сүнгән өметен яңадан дөрләтеп җибәрдем. «Күкрәк баласы гына алырга димәгән ич, үсмер ятимнәр гаиләләргә тагын да мохтаҗрак бит. Тагын бер тапкыр ныклап уйлагыз. Ирегез белән киңәшегез дә, тәвәккәлләгәч, кабаттан очрашырбыз», – дип, телефон номерымны бирдем. «Хәзер бит булачак әти-әниләрне укыталар да, шунда да йөрергә туры килер әле сезгә», – дидем. «Укыйм, көне буе укырга да ризамын, кызлы гына итсеннәр!» – диде ул.

Әле тормыш көзенә таба беренче адымнарын гына ясаучы бу ханымны хыялдагы кызы, якты өмете белән калдырып, кайтыр юлга кузгалдым. Киткәндә, миңа сөйләгән бу чын хикәясен газетабызга язарга рөхсәт тә сорадым аңардан. Рәхмәт инде, ул риза булды. «Бүген дә теге чакта минем кебек ике юл чатында, сайлау алдында калган яшьләр бардыр, аларны ялгыш адымнан сакларлык, күңелләргә үтеп кererлек итеп яз!» – диде.

Менә яздым. Ничек килеп чыккандыр, хөкем итәргә сиңа калдырам, укучым. Дөньяга килергә җыенган, ләкин әнисе икеләнгән бер генә сабыйның гомере шушы язма ярдәмендә сакланып калынса да, бик бәхетле булыр идем. Аннары тагын шунысы, бу язманың дәвамы буласына бөтен вөҗүдем белән ышанам. Ананы да, баланы да бәхетле итәчәк дәвамы булыр кебек аның.

Адашу

(Уены-чыны бергә)

Безнең бабайлар, карурманнарда адашып: «Урман эчләрендә урман – керсәм, чыгалмам инде», – дип чарасызлыктан җырлаган булсалар, безгә – бүгенге заман кешеләренә, адашыр өчен Интернет челтәре дә җитә. Үз башымнан кичмәсә, мин моңа ышанмаган да булыр идем...

Кеше куян куа дип, мин дә Фейсбукта шәхси битемне ачтым. Билгеле инде, төпчек улым ярдәме белән. Икенче көнне берберартлы хатлар яварга тотынды. Баштарак мин аларны санап барган булсам да, артык күпкә киткәч, бу файдасыз шөгыльдән баш тарттым. Исең китмәле хәл, минем Фейсбукка керүемне көтеп кенә торганнар диярсең, көненә йөзләп хат килә башлады. Дуслар яза, дусларның дуслары, дусларның танышлары, танышларның туганнары... Ярар, болары инде күз күргән, колак ишеткән, күбесе – бер Казанда кайнаган кешеләр. Аларына дуслыкка «рөхсәтне» тиз бирдем. Аннары бөтенләй белмәгән кешеләр яза башлады. Алары минем дөньяда барлыкны каян белгән, Алла белсен. Фейсбукка ил чикләре дә юк икән, хатлар бар дөньядан килә. Араларында бер кәлимә урысчасы булмаганнары да очраштыргалый башлады. Фотоларын да җибәрәләр хәтта. Карашлары ниндидер куркыныч, күзләрендә усал очкыннар ялтырый кебек тоела башлады. Бәлки, миңа гына шулайдыр: курыкканга – куш, койрыгы белән биш, диләрме әле?! Алла сакласын, бәладән баш-аяк. Дуслардан бетердем андыйларын. Минем шөлләүдән көлде инде улым. Ярар әйдә, көлсә көлсен. Хәзер дөньяны аңлап кына бетерерлек түгел: ана – улны, ата кызны белми торган замана. Менә шулай итеп, ышансагыз ышаныгыз, ышанмасагыз – юк, Фейсбукта дуслар арасында адаштым мин. Бер атна эчендә аларның саны өч йөздән дә артып китте. Вагонлап китергәннәр, диярсең. Кайсына нәрсә язарга белмим. Аннары шулкадәр дустыңны «көйләр» өчен кайдан вакыт тапмак кирәк? Элек тә бик өнәми идем бу социаль челтәрләрне. Кайда кем белән йөргәнеңне, ниләр күргәнеңне, ниләр ашаганыңны бөтен дөньяга чәчмәсәң дә була инде ул. Кемгә хаҗәт синең ул шәхси тормышың. Бәлки, кемнәргәдер кызыктыр. Юкса, бөтен буш вакытларын экран каршында уздырмаслар иде.

«Карурманга кергән идем, юри генә адаштым, адаштым дип алдаштым», – дип җырлана бер җырда. Юк, алдашмыйм, чынлап адаштым мин бу Фейсбук чытырманлыгында.

Йолдыз ҖАМАЛЕТДИНОВА.

Моннан ел ярым элек газетабызда, Булат Нәсыйбуллин хаҗга велосипед белән барырга җыена, дип язган идек. Сәгате килеп җитмәгәндер инде, билгеле бер сәбәпләр белән, ул елны хаҗга бара алмады. Ә быелтыр җәй көне исә аңа тәвәккәлләп барып кайтырга насыйп булды.

«Хаҗга мине дога озата барды»

Дилбәр ГАРИФУЛЛИНА

АЛЛАГА ТАПШЫРДЫК

– Хаҗга җәяү бару теләге унбиш яшемнән үк тынгылык бирмәде. Элек бабаларыбыз хаҗга җәяү барганнар, юлда аның бөтен мәшәкатен-авырлыгын күргәннәр. Мин гомрә хаҗын кылдым, әмма самолетта очып барып, аның тәэсирен бик нык сизмәдем димме, күңелдә канәгатьлек калмады. Шуңа да изге җиргә велосипедта барырга карар кылдым. Беренче талпынышта ул ният барып чыкмады. Ел башында ук һичшиксез барачакмын дип уйлана башласам да, эшләр килеп чыгып, әзерлекне бик соң гына башладым. Минем исәп белән юлга өч ай алдан чыгарга кирәк. Сәфәргә бер ай гына вакыт калган. Соңгы этәргеч Казанга Төркиядән килгән шәех Мөхәммәд Ибраһим Хозыр әл-Әмәди белән очрашу булды. Ул миңа, быел хаҗга барачаксың, кирәге чыгар, дип, чәч кыра торган станок бүләк итте, – дип искә ала ул сәфәргә чыгып китүен.

Кыска гына вакыт эчендә Булатка бөтен яктан уңайлы булган яхшы велосипед эзләргә туры килә. Велосипедны Түбән Новгородта таба. Соңгы товар булганга, аңа җитмеш процент ташлама да ясыйлар. Юлның уңышлы булачагына бу бер фал булды, ди әңгәмәдәшем.

Булатның ялгызы гына барачагын белгәч, дусты Марат, иптәшкә мин дә барам, ди. Юлда нәрсә генә килеп чыкса да, икебезнең беребез, һичшиксез, хаҗга барып җитәргә тиеш дип сөйләшеп куялар. Егетләр юлга 8 июньдә кузгала. Сәфәрне Болгардан башлыйлар. Ульяновскига барып җиткәндә, Марат велосипед педален әйләндерә алмый башлый. Хастаханәдә табиблар аңа өч ай ятып кына торырга куша. Шулай итеп, Булат юлын үзе генә дәвам итә. Әмма ул Волгоградка барып җиткәндә, Марат скутер сатып алып, юлда аны куып та җитә.

МАҖАРАЛЫ ЮЛ

Егетләр Россия шәһәрләреннән соң Баку, Грузияне үтәләр. Төркия, Кипр, Мисыр, Иордания аша Согуд Гарәбстанына килеп җитәләр. Килеп җитәләр дип әйтү генә ансат. Булатка көненә йөз егермешәр, ә иң күбе йөз сиксән чакрым юл үтәргә туры килә. Барысы 4500 чакрымга җыела. Ә юлдагы маҗараларны сөйләп бетерә торган түгел.

– Согуд Гарәбстанына барып җитәрбез дип үзебез дә 100 процент ышанмадык. Аллаһы Тәгаләгә тәвәккәл генә кылдык дип әйтергә була. Бердән, хаҗга визаны өч ай алдан алып булмый, бер ай кала гына бирәләр. Без визасыз гына чыгып киттек. Аллаһ ярдәменнән ташламады. Юлда барганда бер генә тапкыр да чирләмәдек. Тауларда суыкта да, салкын җил астында да барырга туры килде. Арып йокыга талганда, иртәгә тора да алмам дип уйласак та, тәндә көч тоеп сикереп тора идек.

– Мондый зур сәфәрдә проблемалар чыкмый тормагандыр инде?

– Алар без көткәннән дә күбрәк. Иң беренчесе Кипрда булды. Паромнар булмаганга, Кипрдан Мисырга самолетта очарга туры килде. Карточкада акча бетте, кесәдә калган акчаларны, интернет аша билет алабыз дип, отельдә эшләүче бер кешенең карточкасына салдык, чөнки офис аша алганда кыйммәткә чыга. Әмма ул карточка белән проблемалар туды. Бер атнадан гына Каһирәгә барып җиттек, анда хәрби режим икән. Юлны велосипедта дәвам итәргә рөхсәт бирмәделәр. Яңадан билетлар алып, Шарм-әл-Шәехкә очтык. Аннан Иорданиягә паромда барырга уйладык. Иорданиянең Акаба шәһәрендә виза бирделәр, әмма биш минут утырып торырга куштылар. Менә шуннан маҗаралар башланды да инде. Өч сәгать утыргач, сәбәбен әйтми генә, сезне депортациялибез, диделәр. Төнлә кире Каһирәгә җибәрделәр. Анда хаҗ операторларына шалтырата башладык. Хаҗга бару өчен документларны иртәнгә кадәр генә кабул итәләр икәнлеге билгеле булды. Бер шалтыратуыбызда Дагыстан кешесенә чыктык. Иртәгә безнең кеше Мәскәүгә документлар тапшырырга бара, паспортларыгызны шунда җибәрегез, ди. Хәрби режим булганлыктан, паспортны биреп җибәреп булмый, паспортсыз калсаң да төрмәгә тотып ябулары бар. Ничарадан бичара дигәндәй, Маратны полиция тотмасын өчен, чүлдәге бер караңгы авылга озатып, Мәскәүгә очтым. Туры рейс булмагач, Греция аркылы очарга туры килде. Мәскәүдә паспортларны тапшырдым, аванс итеп 45 мең сум бирдем. Тагын 120 мең бирәсе калды. Калган өлешен бирергә акча юк. Дагыстан кешесе, бүген түләмәсәгез, паспортларыгызны визага тапшырмыйм, ди. Мәскәүгә әйләнеп кайтуымны кешегә белдерәсе дә килми бит әле, хурландыра. Алай да дустыма хәлне сөйләдем дә, ул Казаннан акча җибәрде. Иртән исә арадашчы телефонын алмый. 45 мең дә, паспортлар да аңарда калды. Нишләргә, өч көн, өч төн йокламаган, елыйсы да, кемгәдер үпкәлисе дә килә. Әллә мошенниклар кулына эләктекме дип уйлыйм. Аптырагач, киңәш сорап, шәехкә яздым, ул бары өч сүз язган: Аллаһка зекер кыл. Төне буе зекер кылып чыктым. Кабат танышларыма шалтырата башладым. Дагыстандагы диаспораларга, әллә кемнәргә шалтыратып бетердем. Нәтиҗәдә паспортларны алып калган дагыстанлыга ниндидер бер абруйлы кеше чыгып, барысын да җайлады.

«ХАҖГА КАРТАЙГАЧ БАРЫРСЫЗ»

Дүрт көннән визалар әзер булып, Булат кире Каһирәгә оча. Аннан егетләр кабат Иорданиянең Акаба шәһәренә юл тота. Визалары булса да, таможня начальнигы кабат депортациялибез дия башлый.

– Башта, хаҗга картайгач та барырга өлгерерсез, әлегә гөнаһларыгызны җыя торыгыз, дип киреләнде. Аннары икесенең берсен сайларга кушты: «Йә депортациялибез, яки өч йөз доллар түлисез дә законлы рәвештә (имештер!) бер кеше чик аша чыгарып куя». Җир өсте визасы гына булгач, самолет белән дә оча алмыйбыз булып чыга. Киттек машинага утырып. Нәтиҗәдә Мәдинәгә кадәр барырга туры килде. Машина йөртүче автомобилен махсус безнең исемгә теркәгән икән. Согуд Гарәбстаны законы буенча, без аның белән йә Мәдинәгә, йә Мәккәгә кадәр барырга тиеш булып чыктык. Анысы өчен тагын алты йөз доллар сорады.

Мәдинәгә җитәрәк, безне туктаттылар. Хаҗга автобусларда төркемләп килүчеләрне генә кертәбез, башкаларга юл ябык, дип аңлаттылар. Машина йөртүче, сезне барыбер кертмиләр, кире алып кайтам, димәсенме?! Шунда каяндыр болытлар килеп чыгып, чүлдә каты итеп яңгыр ява башлады. Машинадан чыктым да кулымны күтәреп, Аллаһыдан изге Мәдинәгә керергә мөмкинлек бир инде дип, ярдәм сорадым. Машинага кире кереп утыруга, полицейский йөгереп килеп, гафу итегез, ялгышканбыз икән дип, юлны дәвам итәргә рөхсәт бирде. Дога минә шулай секунды белән кабул булды. Бер үкенечем калды – планлаштырылган юлны велосипедта бара алмадым. Хәзер инде Мәдинәдән Мәккәгә булган 500 чакрым араны, һичшиксез, велосипедта үтәчәкмен дигән идем, андый рөхсәт юк диделәр. Мәдинә губернаторы исеменә хат яздым. Ул кабул итте, иң башта селфи ясады. Миңа калса, социаль челтәрләрдән иң күп кулланучылар – гарәпләр. Алар селфи белән «чирлиләр». Озаклап сөйләшеп утыргач, язмача рөхсәт бирде. 46 градус эсселек, баштагы алтмыш чакрымны көчкә бардым. Температурам күтәрелде, тамак, иреннәр кипте, хәл бетте. Туктап, кулларымны күтәреп, Аллаһы Тәгаләдән хәлемне җиңеләйтүен сорадым, ышанасызмы-юкмы, бер могҗиза белән температурам да төште, хәл дә кереп китте. Эсселекне дә сизми башладым, хәтта салкын җил дә исеп куйгандай булды. Шулай итеп, 500 чакрымны үтеп, хаҗ башланырга бер көн алдан барып та җиттем. Телевизордан мине күрсәткәннән соң, халык юлга махсус чыгып баскан, мине күреп елыйлар, ашарга, эчәргә бирәләр. Менә бу хаҗ миңа чынлап та канәгатьлек бирде. Андагы атмосфераны тәнемдәге бөтен күзәнәкләрем белән тойдым. Мин шушында килгәндә нинди генә кешеләр белән очрашмадым, нинди генә авырлыклар алдында калмадым, Аллаһ ярдәменнән ташламады. Ул мине юл буе озата барды. Теләге булган кешегә, әлбәттә, Аллаһ юлны ача. Әмма, куркыныч бер видеодан соң, моны кабатламавыгыз сорала дигән кебек, мин дә мондый катлаулы юлга үз көчегезгә ышанганда, физик әзерлек булганда гына чыгарга була дим. Матди яктан да барысына әзер булырга кирәк. Велосипедта чыгып китүне кайберәүләр арзанрак булганга дип уйладылар, һич юк, бу сәфәр вип-хаҗ бәясеннән дә кыйммәтрәккә чыкты. 16 тапкыр самолетка гына утырырга туры килде. Аның каравы, сәфәрдән зур канәгатьләнү алдым. Күпләр хаҗга баруны, төрле сәбәпләр табып, кичектереп килә. Мөмкинлек булуга ук, соңга калмыйча барырга кирәк. Иң мөһиме – Аллаһка тәвәккәл кылырга. Ул ярдәм итми калмый.

«Кыямәт көнендә миңа иң якыныгыз – үземә күпләп салават әйтүчегез»

Коръән-Кәримнең «Әхзаб» (гаскәрләр) сүрәсендә: «Аллаһ Үзе вә фәрештәләре Пәйгамбәргә салават әйтәләр, ий мөэминнәр, сез дә Пәйгамбәргә салават һәм сәлам әйтегез», – диелә. Пәйгамбәр (с.г.с.)гә ни рәвешле салават әйтергә? Салават әйтүнең нинди фазыйләтләре бар? Болар хакында без «Өмет» мәчете имам хатибы Равил хәзрәт БИКБАЕВ белән сөйләштек.

Дилбәр ГАРИФУЛЛИНА

Илдар Мөхәммәтҗанов фотосы

– Мөхәммәд салләллаһу галәйһи вә сәлламгә салават һәм сәлам әйтүне Аллаһы Тәгалә безгә әмер итте. Сәлам әйтү ул – иминлек теләү. Без дә Пәйгамбәргә, вафат булса да, Аллаһтан иминлек сорарга тиешбез. Салаватка килгәндә, гарәп телендә саләт намаз дигәнне, шулай ук дога дигән сүзне дә аңлата. Кешеләрнең Пәйгамбәребезгә салаваты – хәер-дога әйтү, аңа Аллаһының рәхмәтен ирештерүне, фәрештәләре янында аны искә алуны сорау. Ә иң яхшы салават ул – намаздагы салават. Пәйгамбәребез янына бер сәхабә килә дә, йә рәсүлулла, без инде намазда Аллаһны мактарга өйрәндек, «Әттәхият»не укыйбыз, сине ничек мактыйк, ди. Пәйгамбәр башта эндәшми кала, күпмедер вакыттан соң, Җәбраил фәрештә намазда укый торган салаватны укырга кушты ди. «Әллаһүммә салли галәә Мүхәммәдин вә галәә әәли Мүхаммәд. Кәмәә салләйтә галәә Ибраһиимә вә галәә әәли Ибраһиим. Иннәкә хәмиидүм-мәҗиид. Вә бәәрик галәә Мүхәммәдин вә галәә әәли Мүхәммәд. Кәмәә бәәрактә галәә Ибраһиимә вә галәә әәли Ибраһиим. Иннәкә хәмиидүм-мәҗиид» дип, салаватны укып күрсәтә. Салаватның кыскарак вариантлары да бар. Салләллаһу галәйһи вә сәллам яки әллаһүммә салли вә сәллим гәлә Мүхәммәд дип зикер кылырга кирәк.

– Хәзрәт, салават әйтүнең фазыйләтләре турында да әйтеп китсәгез иде?

– Пәйгамбәребез: «Кем булса да миңа бер салават әйтсә, Аллаһы Тәгалә аңа ун салават булдырыр», – ди. Икенче бер хәдистә, кем миңа ун салават әйтә, Аллаһы Тәгалә аның ун гөнаһын гафу итәр һәм ун савап язар, диелә. Бер риваять буенча, Пәйгамбәребез янына бер кеше килә дә, йә рәсүлулла, мин төннең билгеле бер вакытын зикер-тәсбихта үткәрәм, сиңа шул вакытта күпме салават әйтим, дип сорый. Пәйгамбәр, күпме әйтсәң, шуның кадәр хәерлерәк, дип җавап бирә. «Алайса өчтән бер өлешен сиңа салаватта үткәрермен». «Күбрәк әйтсәң, хәерлерәк». «Алайса яртысын». «Күбрәк әйтсәң, хәерлерәк». «Алайса өчтән икесен». «Күбрәк әйтсәң, хәерлерәк». «Алайса бөтен вакытымны сиңа салават әйтүгә багышлыйм». Шунда Пәйгамбәр: «Алай иткәндә Аллаһы Тәгалә гөнаһларыңны кичерер, борчу-кайгыларыңны бетерер», – ди. Әлеге риваятьтән күренгәнчә, Пәйгамбәребез әлеге кешене иң саваплы зекергә өндәде. «Кыямәт көнендә миңа иң якыныгыз – үземә күпләп салават әйтүчегез булыр!» – дигән ул. Бер галим үзенең Мөхәммәд Пәйгамбәргә багышлап язган бер китабында аңа зекер итүнең утыз тугыз файдасы турында әйтеп уза. Кем салават әйтә, кайгы-хәсрәте бетәр, гөнаһлары гафу ителер, дәрәҗәсе артыр, ди ул. Кызганыч, күбебез Аллаһы Тәгаләнең әлеге әманәтен үтәми. Буш вакытны күп сөйләшеп, телевизор карап кына түгел, догалар кылып һәм зекер әйтеп үткәрергә кирәк. Пәйгамбәр янына бер кеше килә дә, йә, рәсүлулла, исламда нәфел гыйбадәтләр бик күп, аларның иң саваплысын миңа өйрәт әле, ди. Пәйгамбәр аңа, синең телең Аллаһны искә алудан кипмәсен, ди. Мөселман кешесе Аллаһ исемен гел-гел зекер кылса, Пәйгамбәр галәйһиссәламгә салават әйтсә, бәрәкәт килер, фәрештәләр аңа савап язып торыр.

– Пәйгамбәребез өчен кайчан кылынган салават хәерлерәк?

– Пәйгамбәребез үзе, җомга көнне күбрәк әйтегез, дигән. Иртә һәм кич кимендә унар тапкыр әйтергә кирәк, ягъни иртәнге һәм икенде намазларыннан соң әйтү саваплы санала. Берәр мәҗлескә җыелгач әйтү дә хуплана. Пәйгамбәребез үзе дә, әгәр дә кешеләр мәҗлескә җыелып, Аллаһны искә алмаса, миңа салават әйтмәсә, ул мәҗлес алар өчен кыямәт көнендә үкенеч булыр, диде. Дога кылганда да салават әйтү тиешле. Пәйгамбәребез берәүнең дога кылганын күрде дә, бу кеше ашыкты, диде. Башта Аллаһка мактау әйтергә, аннары миңа салават әйтергә, аннары теләк теләргә кирәк, шул вакытта дога кабул булырга лаеклырак, диде.

– Безнең сөйләшүдән аңлашылганча, Мөхәммәд Пәйгамбәр дип кенә түгел, ә салләллаһу галәйһи вә сәллам дип тутырып әйтергә кирәк...

– Әйе, бер хәдистә, Пәйгамбәребез исемен ишетеп тә, аңа салават-сәлам әйтмәүче исә саранның сараны булыр, диелә. Аның исеменнән соң салләллаһу галәйһи вә сәллам дип әйтеп кую аңа салават әйтү була.

Гыйнвар аена намаз вакытлары

Көн	Көн исеме	Сәхәр тәмам	Мәчетләрдә укыла	Кояш чыга	Зәвәл	Өйлә намазы	Икенде намазы	Ахшам намазы	Ясту намазы
12	Пән	05:49	06:36	08:06	11:51	12:00	13:49	15:37	17:32
13	**Җом**	**05:49**	**06:35**	**08:05**	**11:52**	**12:00**	**13:50**	**15:39**	**17:33**
14	Шим	05:48	06:34	08:04	11:52	12:00	13:52	15:41	17:35
15	Якш	05:47	06:33	08:03	11:52	12:00	13:54	15:43	17:36
16	Дүш	05:47	06:32	08:02	11:53	12:00	13:55	15:45	17:38
17	Сиш	05:46	06:30	08:00	11:53	12:00	13:57	15:46	17:39
18	Чәр	05:45	06:29	07:59	11:53	12:00	13:59	15:48	17:41
19	Пән	05:44	06:28	07:58	11:54	12:00	14:01	15:50	17:42
20	**Җом**	**05:43**	**06:26**	**07:56**	**11:54**	**12:00**	**14:02**	**15:52**	**17:44**
21	Шим	05:42	06:25	07:55	11:54	12:00	14:04	15:54	17:45
22	Якш	05:41	06:24	07:54	11:55	12:00	14:06	15:56	17:47
23	Дүш	05:40	06:22	07:52	11:55	12:00	14:08	15:58	17:49
24	Сиш	05:39	06:21	07:51	11:55	12:00	14:10	16:00	17:50
25	Чәр	05:38	06:19	07:49	11:55	12:00	14:12	16:02	17:52
26	Пән	05:37	06:17	07:47	11:56	12:00	14:14	16:04	17:54
27	**Җом**	**05:35**	**06:16**	**07:46**	**11:56**	**12:00**	**14:16**	**16:07**	**17:55**
28	Шим	05:34	06:14	07:44	11:56	12:00	14:18	16:09	17:57
29	Якш	05:33	06:12	07:42	11:56	12:00	14:20	16:11	17:59
30	Дүш	05:31	06:10	07:40	11:56	12:00	14:22	16:13	18:01
31	Сиш	05:30	06:09	07:39	11:56	12:00	14:24	16:15	18:03

Тәрбия сәгате

✓ *«Әй мөэминнәр! Әгәр җомга көнне, җомга намазына азан әйтелсә, дөнья эшләрегезне ташлап, Аллаһыны зекер итәргә ашыгыгыз! Шулай эшләвегез, әгәр беләсегез килсә, сезнең өчен хәерлерәктер» («әл-Җомга» сүрәсе, 6 нчы аять).*

✓ *Җомга намазын сәбәпсез укымыйча калдыру зур гөнаһлардан санала. Рәсүлуллаһ әйткән: «Сәбәпсез өч җомганы калдыручы кеше монафыйк була».*

✓ *«Әгәр бер кеше гозерсез өч җомганы калдырса, Аллаһы Тәгалә аның күңелен мөһерләп куя».*

Иртән торгач укыла торган дога

Мөселман иртәләрен уянгач, түшәгеннән «Бисмилләәһир-рахмәәнир-рахиим» дип торырга тиеш. Аннан соң шушы дога укыла:

«Әл-хәмдү лилләәһилләзии әхйәәнәә бәгъдә мәә әмәәтәнәә вә иләйһил-бәгъсү вән-нүшүүр».

(Безне үлгәннән соң терелтүче Аллаһыга мактау булсын! Үлгәннән соң терелтү Аллаһыдандыр, кайту да Аңадыр.)

Бу доганы онытканда: «Саулык һәм сәламәтлек белән тагын бер көнгә керткән Аллаһыга мактау булсын! Безгә бүген дә хәерләр һәм гүзәллекләр бирсен», – дип дога кылырга мөмкин.

СОРАУ-ҖАВАП

«Ун нәрсә ун нәрсәдән туймас» дигән хикмәтле сүз нәрсәне аңлата?»

Хәзрәти Зәйнел Габидин разый Аллаһу ганһы әйткән: «Ун нәрсә ун нәрсәдән туймас: 1. Күз – күрүдән. 2. Җир йөзе – яңгырдан. 3. Галим – гыйлемнән. 4. Иблис – хәйләдән. 5. Кяфер – көферлектән. 6. Мөэмин – иманнан. 7. Җәннәт – мөэминнәрдән. 8. Җәһәннәм – кяферләрдән. 9. Мөхәммәд галәйһиссәләм – шәфкатьтән. 10. Аллаһы Тәгалә – мәрхәмәттән.

«Абыстай, мәетнең 51 нче көнендә догаларны күбрәк укыгыз, дип сөйләде. Ни өчен?»

Мәетнең 51 нче көнендә итләре сөяктән аерыла, диләр. Шуңа күрә бу көнне күп итеп дога укырга кирәк. Бу көнне мәрхүмнең рухына «Йәсин» һәм «Тәбарәк» сүрәләрен уку саваплы.

Җәгъфәр хәзрәт МӨБАРӘК.

ТЕЛЕМАНЗАРА

16 ГЫЙНВАР– ДҮШӘМБЕ

ТАТАРСТАН – ЯҢА ГАСЫР
05:00 «Җырлыйк әле!» (6+)
05:50 Татарстан хәбәрләре (12+)
06:00 «Манзара». Мәгълүмати-күңел ачу программасы (6+)
08:00 Новости Татарстана (12+)
08:10 «Народный будильник» (12+)
09:00 «Человек без пистолета» . Телесериал (12+)
10:00 «Икенче туй». Телесериал (12+)
10:50 «Ватандашлар». Телефильм (12+)
11:30 «Секреты татарской кухни» (12+)
12:00 «Цена жизни». Телесериал (16+)
13:00 «Семь дней». Информационно-аналитическая программа (12+)
14:00 Документальный фильм (12+)
14:30 Новости Татарстана (12+)
14:45 «Хочу мультфильм!» (0+)
15:00 «Күчтәнәч» (0+)
15:15 «Без тарихта эзлебез» (6+)
15:40 «Поём и учим татарский язык» (0+)
15:55 «Щелкунчик». Художественный фильм для детей (6+)
17:00 «Переведи! Татарча өйрәнәбез» (0+)
17:30 «Елмай» (12+)
17:40 «Икенче туй». Телесериал (12+)
18:30 Татарстан хәбәрләре (12+)
19:00 Новости Татарстана (12+)
19:30 Хоккей. Чемпионат КХЛ. «Динамо»(Москва) – «Ак Барс». Трансляция из Москвы (12+) В перерыве – «Вызов 112» (16+)
22:00 «Вызов 112» (16+)

«ТНВ-ПЛАНЕТА»
06:00 «Манзара». Мәгълүмати-күңел ачу программасы (6+)
08:05 «Әдәби хәзинә» (12+)
08:30 «Яшәсен театр!» (0+)
09:00 «Яңалыклар» (12+)
09:20 «Оныта алмыйм». Ретро-концерт (0+)
10:05 «Кайнар хит» (12+)
11:00 «Татарлар» (12+)
11:30 «Татар халык җырлары» (0+)
12:00 «Яңалыклар» (12+)
12:20 «Икенче туй». Телесериал (12+)
13:10 «Караоке татарча» (0+)
13:25 «Без тарихта эзлебез» (0+)
14:00 «Үткәннәр сагындыра» (0+)
14:30 «Переведи! Татарча өйрәнәбез» (0+)
15:00 «Яңалыклар» (12+)
15:15 «Күчтәнәч» (0+)
15:30 «Тамчы-шоу» (0+)
16:00 «Үткәннәр сагындыра» (0+)
16:10 «Манзара». Мәгълүмати-күңел ачу программасы (6+)
18:00 «Яңалыклар» (12+)
18:20 «Икенче туй». Телесериал (12+)
19:10 «Халкым минем» (12+)
19:40 «Татар халык җырлары» (0+)
20:05 «Татарлар» (12+)
20:30 «Переведи! Татарча өйрәнәбез» (0+)
21:00 «Яңалыклар» (12+)
21:20 «Күчтәнәч» (0+)
21:40 «Караоке татарча» (0+)
21:55 «Оныта алмыйм». Ретро-концерт (0+)

«РОССИЯ1 – ТАТАРСТАН»
6.05, 7.05, 8.05 «Вести – Татарстан. Погода»
6.35, 7.35, 8.35 «Вести – Татарстан. Утро»
11.40 «Парламентские вести»
14.40 «Яңалыклар. Татарстан»
17.20, 20.45 «Вести – Татарстан»

ПЕРВЫЙ
05.00 Телеканал «Доброе утро».
09.00 Новости.
09.20 Контрольная закупка.
09.50 «Жить здорово!» (12+)
10.55 Модный приговор.
12.00 Новости с субтитрами.
12.15 «Про любовь». (16+)
13.20 «Время покажет». (16+)
14.00 Новости.
14.15 «Время покажет». (16+)
15.00 Новости с субтитрами.
15.15 «Время покажет». (16+)
16.00 «Мужское / Женское». (16+)
17.00 «Наедине со всеми». (16+)
18.00 Вечерние новости с субтитрами.
18.45 «Давай поженимся!» (16+)
19.50 «Пусть говорят» с Андреем Малаховым. (16+)
21.00 Время.
21.35 Т/с Премьера. «Гречанка». (16+)
23.15 Ночные новости.

РОССИЯ 1
05.00 «Утро России».
09.00 Вести.
09.15 «Утро России».
09.55 «О самом главном». (12+)
11.00 Вести.
11.40 Вести. Местное время.
11.55 Т/с «Василиса». (12+)
14.00 Вести.
14.40 Вести. Местное время.
14.55 Т/с «Тайны следствия». (12+)
17.00 Вести.
17.20 Вести. Местное время.
17.40 «Прямой эфир». (16+)
18.50 «60 минут». (12+)
20.00 Вести.
20.45 Вести. Местное время.
21.00 Т/с «Склифосовский». (12+)

17 ГЫЙНВАР– СИШӘМБЕ

ТАТАРСТАН – ЯҢА ГАСЫР
05:00 «Музыкаль каймак» (12+)
05:50 Татарстан хәбәрләре (12+)
06:00 «Манзара». Мәгълүмати-күңел ачу программасы (6+)
08:00 Новости Татарстана (12+)
08:10 «Народный будильник» (12+)
09:00 «Человек без пистолета». Телесериал (12+)
10:00 «Икенче туй». Телесериал (12+)
10:50 «Оныта алмыйм...». Ретро-концерт (0+)
11:30 «Секреты татарской кухни» (12+)
12:00 «Цена жизни». Телесериал (16+)
13:00 Документальные фильмы (12+)
13:45 «Путь» (12+)
14:00 «Если хочешь быть здоровым...» (12+)
14:15 «Дорога без опасности» (12+)
14:30 Новости Татарстана (12+)
14:45 «Хочу мультфильм!» (0+)
15:00 «Күчтәнәч» (0+)
15:15 «Әдәби хәзинә» (12+)
15:40 «Поём и учим татарский язык» (0+)
15:55 «Принц-медведь». Художественный фильм для детей (6+)
17:00 «Переведи! Татарча өйрәнәбез» (0+)
17:30 «Елмай» (12+)
17:40 «Икенче туй». Телесериал (12+)
18:30 Татарстан хәбәрләре (12+)
19:00 «Татарлар» (12+)
19:30 Новости Татарстана (12+)
20:00 «Вызов 112» (16+)
20:10 «Тукай урамында» (0+)
20:15 «Күчтәнәч» (0+)
20:30 Татарстан хәбәрләре (12+)
21:00 «Кичке аш» (6+)
21:30 Новости Татарстана (12+)
22:00 «Вызов 112» (16+)
22:10 «Вечерняя игра» с Вячеславом Бибишевым» (12+)

«ТНВ-ПЛАНЕТА»
06:00 «Манзара». Мәгълүмати-күңел ачу программасы (6+)
08:05 «Без тарихта эзлебез» (0+)
08:30 «Яшәсен театр!» (0+)
09:00 «Яңалыклар» (12+)
09:20 «Оныта алмыйм». Ретро-концерт (0+)
10:20 «Ике аккош» (6+)
11:10 «Татарлар» (12+)
11:30 «Халкым минем» (12+)
12:00 «Яңалыклар» (12+)
12:20 «Икенче туй». Телесериал (12+)
13:10 «Караоке татарча» (0+)
13:25 «Әдәби хәзинә» (12+)
14:00 «Үткәннәр сагындыра» (0+)
14:30 «Переведи! Татарча өйрәнәбез» (0+)
15:00 «Яңалыклар» (12+)
15:15 «Күчтәнәч» (0+)
15:30 «Поем и учим татарский язык» (0+)
15:45 «Җырлыйбыз да биибез» (0+)
16:00 «Үткәннәр сагындыра» (0+)
16:10 «Манзара». Мәгълүмати-күңел ачу программасы (6+)
18:00 «Яңалыклар» (12+)
18:20 «Икенче туй». Телесериал (12+)
19:10 «Башваткыч» (6+)
20:05 «Татарлар» (12+)
20:30 «Переведи! Татарча өйрәнәбез» (0+)
21:00 «Яңалыклар» (12+)
21:20 «Күчтәнәч» (0+)
21:40 «Караоке татарча» (0+)
21:55 «Оныта алмыйм». Ретро-концерт (0+)

«РОССИЯ1 – ТАТАРСТАН»
6.05, 7.05, 8.05 «Вести – Татарстан. Погода»
6.35, 7.35, 8.35 «Вести – Татарстан. Утро»
9.00 «Рядовые России»
9.40 «Дороже богатства»
11.40 «Вести – Татарстан»
14.40 «Яңалыклар. Татарстан»
17.20, 20.45 «Вести – Татарстан»

ПЕРВЫЙ
05.00 Телеканал «Доброе утро».
09.00 Новости.
09.20 Контрольная закупка.
09.50 «Жить здорово!» (12+)
10.55 Модный приговор.
12.00 Новости с субтитрами.
12.15 «Про любовь». (16+)
13.20 «Время покажет». (16+)
14.00 Новости.
14.15 «Время покажет». (16+)
15.00 Новости с субтитрами.
15.15 «Время покажет». (16+)
16.00 «Мужское / Женское». (16+)
17.00 «Наедине со всеми». (16+)
18.00 Вечерние новости с субтитрами.
18.45 «Давай поженимся!» (16+)
19.50 «Пусть говорят» с Андреем Малаховым. (16+)
21.00 Время.
21.35 Т/с Премьера. «Гречанка». (16+)

РОССИЯ 1
05.00 «Утро России».
09.00 Вести.
09.15 «Утро России».
09.55 «О самом главном». (12+)
11.00 Вести.
11.40 Вести. Местное время.
11.55 Т/с «Василиса». (12+)
14.00 Вести.
14.40 Вести. Местное время.
14.55 Т/с «Тайны следствия». (12+)
17.00 Вести.
17.20 Вести. Местное время.
17.40 «Прямой эфир». (16+)
18.50 «60 минут». (12+)
20.00 Вести.
20.45 Вести. Местное время.
21.00 Т/с «Склифосовский». (12+)

18 ГЫЙНВАР– ЧӘРШӘМБЕ

ТАТАРСТАН – ЯҢА ГАСЫР
05:00 «Таяну ноктасы» (16+)
05:50 Татарстан хәбәрләре (12+)
06:00 «Манзара». Мәгълүмати-күңел ачу программасы (6+)
08:00 Новости Татарстана (12+)
08:10 «Народный будильник» (12+)
09:00 «Человек без пистолета». Телесериал (12+)
10:00 «Икенче туй». Телесериал (12+)
10:50 «Ватандашлар». Телефильм (12+)
11:30 «Секреты татарской кухни» (12+)
12:00 «Цена жизни». Телесериал (16+)
13:00 «Каравай» (0+)
13:30 Документальные фильмы (12+)
14:30 Новости Татарстана (12+)
14:45 «Хочу мультфильм!» (0+)
15:00 «Күчтәнәч» (0+)
15:15 «Яшьләр тукталышы» (12+)
15:40 «Поём и учим татарский язык» (0+)
15:55 «Принцесса Мален». Художественный фильм (6+)
17:00 «Переведи! Татарча өйрәнәбез» (0+)
17:30 «Елмай» (12+)
17:40 «Икенче туй». Телесериал (12+)
18:30 Татарстан хәбәрләре (12+)
19:00 Новости Татарстана (12+)
19:30 Хоккей. Чемпионат КХЛ. «Ак Барс» – «Салават Юлаев». Трансляция из Казани (12+) В перерыве - «Вызов 112» (16+)

«ТНВ-ПЛАНЕТА»
06:00 «Манзара». Мәгълүмати-күңел ачу программасы (6+)
08:05 «Әдәби хәзинә» (12+)
08:30 «Яшәсен театр!» (0+)
09:00 «Яңалыклар» (12+)
09:20 «Оныта алмыйм». Ретро-концерт (0+)
10:20 «Башваткыч» (6+)
11:10 «Татарлар» (12+)
11:30 «Татар халык җырлары» (0+)
12:00 «Яңалыклар» (12+)
12:20 «Икенче туй». Телесериал (12+)
13:10 «Караоке татарча» (0+)
13:25 «Без тарихта эзлебез» (0+)
14:00 «Үткәннәр сагындыра» (0+)
14:30 «Переведи! Татарча өйрәнәбез» (0+)
15:00 «Яңалыклар» (12+)
15:15 «Күчтәнәч» (0+)
15:30 «Поем и учим татарский язык» (0+)
15:45 «Җырлыйбыз да биибез» (0+)
16:00 «Үткәннәр сагындыра» (0+)
16:10 «Манзара». Мәгълүмати-күңел ачу программасы (6+)
18:00 «Яңалыклар» (12+)
18:20 «Икенче туй». Телесериал (12+)
19:10 «Таяну ноктасы» 16+
20:05 «Татарлар» (12+)
20:30 «Переведи! Татарча өйрәнәбез» (0+)
21:00 «Яңалыклар» (12+)
21:20 «Күчтәнәч» (0+)

«РОССИЯ1 – ТАТАРСТАН»
6.05, 7.05, 8.05 «Вести - Татарстан. Погода»
6.35, 7.35, 8.35 «Вести - Татарстан. Утро»
11.40 «Вести - Татарстан»
14.40 «Яңалыклар. Татарстан»
17.20, 20.45 «Вести - Татарстан»

ПЕРВЫЙ
05.00 Телеканал «Доброе утро».
09.00 Новости.
09.20 Контрольная закупка.
09.50 «Жить здорово!» (12+)
10.55 Модный приговор.
12.00 Новости с субтитрами.
12.15 «Про любовь». (16+)
13.20 «Время покажет». (16+)
14.00 Новости.
14.15 «Время покажет». (16+)
15.00 Новости с субтитрами.
15.15 «Время покажет». (16+)
16.00 «Мужское / Женское». (16+)
17.00 «Наедине со всеми». (16+)
18.00 Вечерние новости с субтитрами.
18.45 «Давай поженимся!» (16+)
19.50 «Пусть говорят» с Андреем Малаховым. (16+)
21.00 Время.
21.35 Т/с Премьера. «Гречанка». (16+)

РОССИЯ 1
05.00 «Утро России».
09.00 Вести.
09.15 «Утро России».
09.55 «О самом главном». (12+)
11.00 Вести.
11.40 Вести. Местное время.
11.55 Т/с «Василиса». (12+)
14.00 Вести.
14.40 Вести. Местное время.
14.55 Т/с «Тайны следствия». (12+)
17.00 Вести.
17.20 Вести. Местное время.
17.40 «Прямой эфир». (16+)
18.50 «60 минут». (12+)
20.00 Вести.
20.45 Вести. Местное время.
21.00 Т/с «Склифосовский». (12+)

19 ГЫЙНВАР– ПӘНҖЕШӘМБЕ

ТАТАРСТАН – ЯҢА ГАСЫР
05:00 «Башваткыч» (6+)
05:50 Татарстан хәбәрләре (12+)
06:00 «Манзара». Мәгълүмати-күңел ачу программасы (6+)
08:00 Новости Татарстана (12+)
08:10 «Народный будильник» (12+)
09:00 «Человек без пистолета». Телесериал (12+)
10:00 «Икенче туй». Телесериал (12+)
10:50 «Оныта алмыйм...». Ретро-концерт (0+)
11:30 «Секреты татарской кухни» (12+)
12:00 «Цена жизни». Телесериал (16+)
13:00 «Каравай» (0+)
13:30 Документальный фильм (12+)
14:30 Новости Татарстана (12+)
14:45 «Хочу мультфильм!» (0+)
15:00 «Күчтәнәч» (0+)
15:15 «Әдәби хәзинә» (12+)
15:40 «Поём и учим татарский язык» (0+)
15:55 «Раскрасавица». Художественный фильм (6+)
17:00 «Переведи! Татарча өйрәнәбез» (0+)
17:30 «Елмай» (12+)
17:40 «Икенче туй». Телесериал (12+)
18:30 Татарстан хәбәрләре (12+)
19:00 «Минтимер Шаймиев. Без права на ошибку» (6+)
21:00 «Кичке аш» (6+)
21:30 Новости Татарстана (12+)
22:00 «Вызов 112» (16+)

«ТНВ-ПЛАНЕТА»
06:00 «Манзара». Мәгълүмати-күңел ачу программасы (6+)
08:05 «Без тарихта эзлебез» (0+)
08:30 «Яшәсен театр!» (0+)
09:00 «Яңалыклар» (12+)
09:20 «Оныта алмыйм». Ретро-концерт (0+)
10:15 «Таяну ноктасы» 16+
11:10 «Татарлар» (12+)
11:30 «Яшьләр тукталышы» (12+)
12:00 «Яңалыклар» (12+)
12:20 «Икенче туй». Телесериал (12+)
13:10 «Караоке татарча» (0+)
13:25 «Әдәби хәзинә» (12+)
14:00 «Үткәннәр сагындыра» (0+)
14:30 «Переведи! Татарча өйрәнәбез» (0+)
15:00 «Яңалыклар» (12+)
15:15 «Күчтәнәч» (0+)
15:30 «Поем и учим татарский язык» (0+)
15:45 «Җырлыйбыз да биибез» (0+)
16:00 «Үткәннәр сагындыра» (0+)
16:10 «Манзара». Мәгълүмати-күңел ачу программасы (6+)
18:00 «Яңалыклар» (12+)
18:20 «Икенче туй». Телесериал (12+)
19:10 «Ком сәгате» (12+)
20:05 «Татарлар» (12+)
20:30 «Переведи! Татарча өйрәнәбез» (0+)
21:00 «Яңалыклар» (12+)
21:20 «Күчтәнәч» (0+)
21:40 «Караоке татарча» (0+)

«РОССИЯ1 – ТАТАРСТАН»
6.05, 7.05, 8.05 «Вести – Татарстан. Погода»
6.35, 7.35, 8.35 «Вести – Татарстан. Утро»
9.00 «Национальный вопрос и ответ»
9.20 «Халык җәүһәрләре»
11.40 «Вести – Татарстан»
14.40 «Яңалыклар. Татарстан»
17.20, 20.45 «Вести – Татарстан»

ПЕРВЫЙ
05.00 Телеканал «Доброе утро».
09.00 Новости.
09.20 Контрольная закупка.
09.50 «Жить здорово!» (12+)
10.55 Модный приговор.
12.00 Новости с субтитрами.
12.15 «Про любовь». (16+)
13.20 «Время покажет». (16+)
14.00 Новости.
14.15 «Время покажет». (16+)
15.00 Новости с субтитрами.
15.15 «Время покажет». (16+)
16.00 «Мужское / Женское». (16+)
17.00 «Наедине со всеми». (16+)
18.00 Вечерние новости с субтитрами.
18.45 «Давай поженимся!» (16+)
19.50 «Пусть говорят» с Андреем Малаховым. (16+)
21.00 Время.

РОССИЯ 1
05.00 «Утро России».
09.00 Вести.
09.15 «Утро России».
09.55 «О самом главном». (12+)
11.00 Вести.
11.40 Вести. Местное время.
11.55 Т/с «Василиса». (12+)
14.00 Вести.
14.40 Вести. Местное время.
14.55 Т/с «Тайны следствия». (12+)
17.00 Вести.
17.20 Вести. Местное время.
17.40 «Прямой эфир». (16+)
18.50 «60 минут». (12+)
20.00 Вести.
20.45 Вести. Местное время.
21.00 Т/с «Склифосовский». (12+)
23.50 Т/с «Саша добрый, Саша злой». (12+)

20 ГЫЙНВАР– ҖОМГА

ТАТАРСТАН – ЯҢА ГАСЫР
05:00 «Халкым минем...» (12+)
05:25 «Нәсыйхәт» (6+)
05:50 Татарстан хәбәрләре (12+)
06:00 «Манзара». Мәгълүмати-күңел ачу программасы (6+)
08:00 Новости Татарстана (12+)
08:10 «Народный будильник » (12+)
09:00 « Человек без пистолета». Телесериал (12+)
10:00 «Икенче туй». Телесериал (12+)
10:50 «Нәсыйхәт» (6+)
11:30 «Секреты татарской кухни» (12+)
12:00 «Цена жизни». Телесериал (16+)
13:00 «Таяну ноктасы» (16+)
14:00 «Актуальный ислам» (6+)
14:15 «Все суры Корана» (6+)
14:30 Новости Татарстана (12+)
14:45 «Хочу мультфильм!» (0+)
15:00 «Күчтәнәч» (0+)
15:15 «Тамчы-шоу» (0+)
15:40 Мультфильмы (0+)
16:25 «Игры победителей» (6+)
17:00 «Переведи! Татарча өйрәнәбез» (0+)
17:30 «Елмай» (12+)
17:40 «Икенче туй». Телесериал (12+)
18:30 Татарстан хәбәрләре (12+)
19:00 «Белем дөньясы» (6+)
19:30 Новости Татарстана (12+)
20:00 «Вызов 112» (16+)
20:10 «Тукай урамында» (0+)
20:15 «Күчтәнәч» (0+)
20:30 Татарстан хәбәрләре (12+)
21:00 «Минтимер Шәймиев. Заман һәм шәхес» (6+)
21:30 Новости Татарстана (12+)
22:00 «Вызов 112» (16+)

«ТНВ-ПЛАНЕТА»
06:00 «Манзара». Мәгълүмати-күңел ачу программасы (6+)
08:05 «Нәсыйхәт» (6+)
08:30 «Яшәсен театр!» (0+)
09:00 «Яңалыклар» (12+)
09:20 «Музыкаль каймак» (12+)
10:15 «Ком сәгате» (12+)
11:10 «Татарлар» (12+)
11:30 «Кичке аш» (6+)
12:00 «Яңалыклар» (12+)
12:20 «Икенче туй». Телесериал (12+)
13:10 «Караоке татарча» (0+)
13:25 «Нәсыйхәт» (6+)
14:00 «Үткәннәр сагындыра» (0+)
14:30 «Переведи! Татарча өйрәнәбез» (0+)
15:00 «Яңалыклар» (12+)
15:15 «Күчтәнәч» (0+)
15:30 «Поем и учим татарский язык» (0+)
15:45 «Җырлыйбыз да биибез» (0+)
16:00 «Үткәннәр сагындыра» (0+)
16:10 «Манзара». Мәгълүмати-күңел ачу программасы (6+)
18:00 «Яңалыклар» (12+)
18:20 «Икенче туй». Телесериал (12+)
19:10 «Минтимер Шәймиев. Заман һәм шәхес». (6+)
19:40 «Сакладым сине күңелемдә». Гөлшат Зәйнашева турында телеочерк (6+)
20:05 «Татарлар» (12+)
20:30 «Переведи! Татарча өйрәнәбез» (0+)
21:00 «Яңалыклар» (12+)
21:20 «Күчтәнәч» (0+)
21:40 «Караоке татарча» (0+)

«РОССИЯ1 – ТАТАРСТАН»
6.05, 7.05, 8.05 «Вести – Татарстан. Погода»
6.35, 7.35, 8.35 «Вести – Татарстан. Утро»
9.00 «Минтимер Шаймиев». Документальный фильм
9.30 «Иҗат»
11.40 «Вести – Татарстан»
14.40 «Яңалыклар. Татарстан»
17.20 «Вести Приволжского федерального округа»
20.45 «Вести – Татарстан»

ПЕРВЫЙ
05.00 Телеканал «Доброе утро».
09.00 Новости.
09.20 Контрольная закупка.
09.50 «Жить здорово!» (12+)
10.55 Модный приговор.
12.00 Новости с субтитрами.
12.15 «Про любовь». (16+)
13.20 «Время покажет». (16+)
14.00 Новости.
14.15 «Время покажет». (16+)
15.00 Новости с субтитрами.
15.15 «Время покажет». (16+)
16.00 «Мужское / Женское». (16+)
17.00 Жди меня.
18.00 Вечерние новости с субтитрами.
18.45 «Человек и закон» с Алексеем Пимановым. (16+)
19.50 «Поле чудес». (16+)
21.00 Время.
21.30 Премьера. Концерт Максима Галкина.

РОССИЯ 1
05.00 «Утро России».
09.00 Вести.
09.15 «Утро России».
09.55 «О самом главном». (12+)
11.00 Вести.
11.40 Вести. Местное время.
11.55 Т/с «Василиса». (12+)
14.00 Вести.
14.40 Вести. Местное время.
14.55 Т/с «Тайны следствия». (12+)
17.00 Вести.
17.20 Вести. Местное время.
17.40 «Прямой эфир». (16+)
18.50 «60 минут». (12+)
20.00 Вести.
20.45 Вести. Местное время.
21.00 «Новогодний парад звёзд».

21 ГЫЙНВАР – ШИМБӘ

ТАТАРСТАН – ЯҢА ГАСЫР
05:00 Концерт (6+)
07:00 «Сиңа Миннән Сәлам» (6+)
09:00 «Автомобиль» (12+)
09:30 «ДК» (12+)
09:45 Мультфильм (0+)
10:00 «Кайнар хит» (12+)
11:00 «Халкым минем...» (12+)
11:30 «Секреты татарской кухни» (12+)
12:00 «Каравай» (0+)
12:30 «Видеоспорт» (12+)
13:00 «Канун. Парламент. Җәмгыять» (12+)
13:30 «Гомер бәйрәме». Татарстанның халык артисты Гөлзада Сафиуллинаның юбилей кичәсе (6+)
15:30 «Ах, бу гомерләр...». Зөһрә Сәхабиева (0+)
16:00 «Нәсыйхәт» (6+)
16:30 «Татарлар» (12+)
17:00 «Без тарихта эзлебез» (6+)
17:30 «Әдәби хәзинә» (12+)
18:00 «КВН РТ-2017» (12+)
19:00 «Среда обитания» (12+)
19:30 Новости в субботу (12+)
20:00 «Адымнар» (12+)
20:30 «Җырлыйк әле!» (6+)

«ТНВ-ПЛАНЕТА»
06:00 «Моң-җырларым – ак җилкән». Ганс Сәйфуллинның юбилей кичәсе (12+)
07:00 «Сиңа Миннән Сәлам» (6+)
09:00 «Шаян хәлләр» 16+
10:00 «Кайнар хит» (12+)
11:00 «Башваткыч» (6+)
11:50 «Җырлыйк әле!» (6+)
12.40 Р.Вәлиев. «Әйдә барыйк, кызлар карыйк». К.Тинчурин исемендәге татар дәүләт драма һәм комедия театры спектакле (12+)
14:30 «Канун. Парламент. Җәмгыять» (12+)
15:00 «Сиңа Миннән Сәлам» (6+)
17:00 «Кайнар хит» (12+)
18:00 «Таяну ноктасы» 16+
18:55 «Кичке аш» (6+)
19:20 «Башваткыч» (6+)
20:10 «Җырлыйк әле!» (6+)
21:00 «Адымнар» (12+)

«РОССИЯ1 – ТАТАРСТАН»
8.00, 11.20 «Вести – Татарстан»
8.20 «Доброе утро, Татарстан!»

ПЕРВЫЙ
05.25 «Наедине со всеми». (16+)
06.00 Новости.
06.10 «Наедине со всеми». (16+)
06.30 Х/ф «Двое и одна». (12+)
08.00 Играй, гармонь любимая!
08.45 М/с «Смешарики. Новые приключения».
09.00 Умницы и умники. (12+)
09.45 Слово пастыря.
10.00 Новости с субтитрами.
10.15 Премьера. «Ирина Аллегрова. «Не могу себя жалеть». (12+)
11.20 Смак. (12+)
12.00 Новости с субтитрами.
12.15 «Идеальный ремонт».
13.15 «На 10 лет моложе». (16+)
14.00 Т/с «Ангел в сердце». (12+)
18.00 Вечерние новости с субтитрами.
18.10 Премьера. Концерт Кристины Орбакайте.
20.00 «Кто хочет стать миллионером?» с Дмитрием Дибровым.
21.00 Время.

РОССИЯ 1
05.15 Х/ф «Любовники». (12+)
07.05 Диалоги о животных.
08.00 Вести. Местное время.
08.20 Россия. Местное время. (12+)
09.20 Сто к одному.
10.10 «Семейный альбом». (12+)
11.00 Вести.
11.20 Вести. Местное время.
11.40 «Юмор! Юмор! Юмор!» (16+)
14.00 Вести.
14.20 Х/ф «Долги совести». (12+)
18.00 Субботний вечер.
20.00 Вести в субботу.
21.00 Х/ф «Одиночество». (12+)

22 ГЫЙНВАР– ЯКШӘМБЕ

ТАТАРСТАН – ЯҢА ГАСЫР
05:00 Концерт (6+)
08:00 «Адымнар» (12+)
08:30 Мультфильмы (0+)
09:00 «ДК» (12+)
09:15 «Поём и учим татарский язык» (0+)
09:30 Мультфильм (0+)
09:45 «Тамчы-шоу» (0+)
10:15 «Яшьләр тукталышы» (12+)
10:45 «Музыкаль каймак» (12+)
11:30 «Секреты татарской кухни» (12+)
12:00 «Среда обитания» (12+)
12:30 «Каравай» (0+)
13:00 «Закон. Парламент. Общество» (12+)
13:30 «Адымнар» (12+)
14:00 «Җырларым яшәтсен, яшәртсен иде...». Раяз Фасыйхов концерты (6+)
15:00 «Ком сәгате» (12+)
16:00 «Таяну ноктасы» (16+)
17:00 «Видеоспорт» (12+)
17:30 «Әдәби хәзинә» (12+)
18:00 «Башваткыч» (6+)
19:00 Телефильм (12+)
19:30 «Семь дней». Информационно-аналитическая программа (12+)
20:30 «Болгар радиосы» концерты (6+)

«ТНВ-ПЛАНЕТА»
06:00 «Таҗдай кояш нурлары». Татарстанның халык артисты Ринат Таҗетдинов турында (6+)
06:55 «Әйләнә сәхнә, әйләнә...» Театр дөньясына сәяхәт (6+)
09:00 «Авыл эте Акбай». Балалар өчен спектакль (6+)
10:15 «Иң шәп Яңа ел!». Балалар өчен тамаша (0+)
11:15 «Яңа елда бергә булыйк». Телевизион нәфис фильм (12+)
13:00 «Мин – Буран кызы». Хәмдүнә Тимергалиеваның юбилей кичәсе (6+)
15:00 «Музыкаль каймак» (12+)
15:45 «Тапшырылмаган хатлар». Телевизион нәфис фильм (6+)
18:00 «Үзгәреш җиле». Татар җыры фестивале (12+)
20:30 «Сөю көтә йөрәк». Телевизион нәфис фильм (12+)

«РОССИЯ1 – ТАТАРСТАН»
10.20 «Вести – Татарстан. События недели»

ПЕРВЫЙ
05.25 «Наедине со всеми». (16+)
06.00 Новости.
06.10 «Наедине со всеми». (16+)
06.30 Х/ф «Настя».
08.10 М/с «Смешарики. Пин-код».
08.25 «Часовой». (12+)
08.55 «Здоровье». (16+)
10.00 Новости с субтитрами.
10.15 «Непутевые заметки» с Дмитрием Крыловым. (12+)
10.35 «Пока все дома».
11.25 Фазенда.
12.00 Новости с субтитрами.
12.20 Д/ф «Открытие Китая».
12.50 Д/ф «Теория заговора». (16+)
13.50 Д/ф «Галина Польских. По семейным обстоятельствам».
14.55 Х/ф «Белые росы». (12+)
16.35 Д/ф Премьера. «Эдвард Радзинский. «Царство женщин».
18.50 Премьера. «Точь-в-точь». Финал. (16+)
21.00 Воскресное «Время».

РОССИЯ 1
5.00 Х/ф «Только ты». (12+)
7.00 Мульт-утро.
7.30 «Сам себе режиссёр».
8.20 «Смехопанорама» Евгения Петросяна.
8.50 Утренняя почта.
9.30 Сто к одному.
10.20 Местное время. Вести-Москва. Неделя в городе.
11.00 Вести.
11.20 Смеяться разрешается.
14.00 Вести.
14.20 Х/ф «Время собирать». (12+)
16.15 Х/ф «Нелюбимая». (12+)
20.00 Вести недели.
22.00 «Воскресный вечер с Владимиром Соловьёвым». (12+)

ФГБОУ ВО «КАЗАНСКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ АГРАРНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ» ОБЪЯВЛЯЕТ КОНКУРС НА ЗАМЕЩЕНИЕ ВАКАНТНЫХ ДОЛЖНОСТЕЙ ПРОФЕССОРСКО-ПРЕПОДАВАТЕЛЬСКОГО СОСТАВА

1. Доцентов кафедр:
– общее земледелие, защита растений и селекция – 1

Ученый совет агрономического факультета 9 февраля 2017 года. Срок подачи заявлений – один месяц со дня опубликования в газете.

АДРЕС: 420015, г. Казань, ул. К. Маркса, 65.

«ТАТАРСТАН» радиосы

16 ГЫЙНВАР – ДҮШӘМБЕ

6.00-8.00 «Яңа көн». Вакыйгалар панорамасы
6.04 «Нефть чыккан якларда»
6.15 «Музыкаль мизгелләр»
6.35, 18.10 Яңалыклар. Новости
6.45 «Юллар чатында»
6.50,7.50,10.10,13.55,18.55 Прогноз погоды
7.00 Вести радио России
7.10 Туры элемтә
8.00-10.00, 11.00-12.10, 13.00-13.10, 14.00-18.10,19.00 Трансляция радио России
10.00,13.10 Мирсәй Әмир. «Тормыш җыры». Г.Камал ис.ТДАТ спектакленең радиоварианты.
12.10-13.00 «Татарстан дулкынында».
18.25 «Сердәшханә»
18.40 «Җыр – минем гомерлек юлдашым».

17 ГЫЙНВАР – СИШӘМБЕ

6.00-8.00 «Новый день». Панорама событий
6.04 «Актуальное интервью»
6.15 «Музыкаль мизгелләр»
6.35,10.00,13.10,18.10 Яңалыклар. Новости
6.50,7.50,10.50,13.55,18.55 Прогноз погоды
7.00 Вести радио России
7.10 Диалог в прямом эфире
8.00-10.00,11.00-12.10,13.00-13.10,14.00-18.10,19.00 Трансляция радио России
10.10 «Пар канатлар»
12.10 «Татарстан дулкынында»
13.20 Концерт
18.25 Н.Васılова язмаларыннан концерт

18 ГЫЙНВАР – ЧӘРШӘМБЕ

6.00-8.00 «Яңа көн». Вакыйгалар панорамасы
6.04 «Нефть чыккан якларда»
6.15 «Музыкаль мизгелләр»
6.35, 10.00, 13.10, 18.10 Яңалыклар. Новости
6.50, 7.50, 10.50, 13.55, 18.55 Прогноз погоды
7.00 Вести радио России
7.10 Туры элемтә
8.00-10.00,11.00-12.10,13.00-13.10,14.00-18.10,19.00 Трансляция радио России
10.10 «Актуальное интервью»
10.35 «Старт»
12.10-13.00 «Татарстан дулкынында»
13.20 «Яшьлек аланы»
18.25 Шәйхи Маннур шигырьләренә язылган җырлар

19 ГЫЙНВАР – ПӘНҖЕШӘМБЕ

6.00-8.00 «Новый день». Панорама событий
6.04 «Перекресток»
6.15 «Музыкаль мизгелләр»
6.35,10.00,13.10,18.10 Яңалыклар. Новости
6.50,7.50,10.50,13.55,18.55 Прогноз погоды
7.00 Вести радио России
7.10 Диалог в прямом эфире
8.00-10.00,11.00-12.10,13.00-13.10,14.00-18.10,19.00 Трансляция радио России
10.10 «Доброе братство лучше богатства» (на удмуртском языке)
10.35 «Время молодых»
12.10-13.00 «Татарстан дулкынында»
13.20 «Офыклар»
18.25 Азат Аббасов язмалары

20 ГЫЙНВАР – ҖОМГА

6.00-8.00 «Иртәнге нур»
6.15 «Музыкаль мизгелләр»
6.35,10.00,13.10,18.10 Яңалыклар. Новости
6.50,7.50,10.10,13.55,18.55 Реклама, прогноз погоды
7.00-7.10 Вести радио России
7.10 Туры элемтә
8.00-10.00,11.00-12.10,13.00-13.10,14.00-18.10,19.00 Трансляция радио России
10.10 «Пар канатлар». Татарстанның беренче Президенты М.Ш.Шәймиев юбилеена багышлана.
12.10-13.00 «Татарстан дулкынында»
13.20 Концерт
18.25 Ренат Гобәйдуллин әсәрләре

21 ГЫЙНВАР – ШИМБӘ

10.10 «Гөлбакча»
10.30 «7 көн». Атналык күзәтү
10.55,13.55 Реклама, прогноз погоды, программа передач
11.00-12.10,13.00-13.10,14.00-15.10,16.00 Трансляция радио России
12.10-13.00 «Татарстан дулкынында». Татар театрына – 110 ел. Әдәби-музыкаль кичәдән язма. 1нче өлеш
13.10 Татар халык көйләре
15.10 Татар театрына – 110 ел. Әдәби-музыкаль кичәдән язма. 2нче өлеш

22 ГЫЙНВАР – ЯКШӘМБЕ

8.00-9.00 «Между Волгой и Уралом». Объединенный радиожурнал семи республик
9.00-10.10,11.00-12.10,13.00-13.10,14.00-15.10,16.00-16.10,17.00 Трансляция радио России
10.10 «Көмеш кыңгырау»
10.30 «7 дней». Обзор событий
10.55,13.55 Реклама, прогноз погоды, программа передач
12.10-13.00 «Татарстан дулкынында»
13.10 Ял концерты
15.10 «Тел күрке – сүз»
15.30,16.10 Татар театрына – 110 ел. Әдәби-музыкаль кичәдән язма. 3-4нче өлешләр

«ТӘРТИП» радиосы

16 ГЫЙНВАР – ДҮШӘМБЕ

6.05 Иртәнге гимнастика (12+)
7.05 «Тукай укулары» (12+)
10.35 «Кабатланмас моңнар» (12+)
11.05 «И Казан, Дәртле Казан, Моңлы Казан!» (кабатлау) (12+)
12.30 Акыл гимнастикасы (12+)
13.05 «Тукай укулары» (кабатлау) (12+)
15.05 «И Казан, Дәртле Казан, Моңлы Казан!» (кабатлау) (12+)
16.05 Мөһаҗирләр (12+)
19.05 «Тукай укулары» (кабатлау) (12+)
20.05 «Кабатланмас моңнар» (12+)

17 ГЫЙНВАР – СИШӘМБЕ

6.05 Иртәнге гимнастика (12+)
10.05 «Безнең мирас» (12+)
10.35 Офис гимнастикасы (12+)
11.05 «Риваять» (кабатлау) (12+)
11.40 Рухият (12+)
12.30 Акыл гимнастикасы (12+)
13.05 «Әдәби мирас» (12+)
16.05 «Безнең мирас» (12+)
19.05 «Әдәби мирас» (12+)
21.00 «Безнең спорт» (кабатлау) (12+)

18 ГЫЙНВАР – ЧӘРШӘМБЕ

6.05 Иртәнге гимнастика (12+)
8.05 «Бакча – җимеше, кеше эше белән» (кабатлау) (12+)
10.35 Офис гимнастикасы (12+)
12.30 Акыл гимнастикасы (12+)
14.00 «Чакырылган кунак» (12+)
17.05 «Бакча – җимеше, кеше эше белән» (кабатлау) (12+)
19.07 «Язмышлар чатында» (12+)

19 ГЫЙНВАР – ПӘНҖЕШӘМБЕ

6.05 Иртәнге гимнастика (12+)
7.05 «Тел дигән дәрья бар» (12+)
10.05 «Мөһаҗирләр» (12+)
10.35 Офис гимнастикасы (12+)
12.30 Акыл гимнастикасы (12+)
13.05 «Тел дигән дәрья бар» (кабатлау) (12+)
16.05 «Мөһаҗирләр» (12+) (кабатлау)
19.05 «Тел дигән дәрья бар» (кабатлау) (12+)
21.00 «Калеб». Яңа буын иҗатчылары (12+)

20 ГЫЙНВАР – ҖОМГА

6.05 Иртәнге гимнастика (12+)
7.05 «Тузмый торган бүләк» (12+)
11.05 «И Казан, Дәртле Казан, Моңлы Казан!» (12+)
12.30 Акыл гимнастикасы (12+)
13.05 «Тузмый торган бүләк» (кабатлау) (12+)
11.05 «И Казан, Дәртле Казан, Моңлы Казан!» (кабатлау) (12+)
19.05 «Тузмый торган бүләк» (кабатлау) (12+)
21.00 «Безнең спорт» (12+)

21 ГЫЙНВАР – ШИМБӘ

6.05 Иртәнге гимнастика (12+)
8.05 «Бакча – җимеше, кеше эше белән» (12+)
10.05 «Безнең мирас» (кабатлау) (12+)
10.35 Офис гимнастикасы (12+)
12.30 Акыл гимнастикасы (12+)
13.05 «Галиҗәнап театр» (12+)
16.05 «Язмышлар чатында» (кабатлау) (12+)
17.05 «Бакча – җимеше, кеше эше белән» (кабатлау) (12+)
18.05 «Галиҗәнап театр» (кабатлау) (12+)
19.00 Әдәби мирас (кабатлау) (12+)
20.05 «Кабатланмас моңнар» (кабатлау) (12+)
21.00 «Калеб» (кабатлау) (12+)
22.00 «Әдәби мизгел» (12+)

22 ГЫЙНВАР – ЯКШӘМБЕ

6.05 Иртәнге гимнастика (12+)
10.05 «Тукай укулары» (кабатлау) (12+)
11.05 «Риваять» (12+)
12.30 Акыл гимнастикасы (12+)
13.05 «Тузмый торган бүләк» (кабатлау) (12+)
15.05 «Риваять» (кабатлау) (12+)
16.07 «Тел дигән дәрья бар» (кабатлау) (12+)
19.07 «Галиҗәнап театр» (кабатлау) (12+)
21.00 «Чакырылган кунак» (12+)

ШАХМАТ КРОССВОРДЫ (шахворд)

Шакмаклы тактаның уртасында урнашкан шахмат аты йөреше тәртибе белән таблицадагы хәрефләр тезмәсеннән хронологик тәртиптә 1960-2012 елларда җәйге олимпия уеннарында катнашып олимпия чемпионы исемен яулаган 19 Татарстан спортчысының фамилиясен табыгыз.

Н	А	А	К	В	О	А	Я	Н	Р	С	Е	
В	А	О	К	Х	Н	А	Л	С	З	У	Ы	А
В	И		Х	Р	И		Й	У	Е	В	Н	Р
Н	О	Е	Х		А	Е	Н	О	Я	К	Г	Н
Г	О	И		А		Л	К	Ж	О	А	У	И
Т	И	И	Б			Ч	В	А	О	Н	О	И
Н	О		М		В	♞	Р	О	П	Б	К	Т
Б	И	В	Р			П	А		О	В	Л	В
Л	О	В		О		А		И	М	А	Д	О
М	У	У	О	З	К	Ш	И	Е	О	В	Л	Я
К	В		О	К	К	В	Л	А	Л		В	И
Ш	А	Ц	Н	Е	А	Н	В	А	О	У	З	И
О	И	В	С	Е	А	Ч	В	З	О	Х	Н	К

Искәрмә: әгәр спортчы ике тапкыр (яки күп тапкыр) чемпион исемен яуласа, жавапта фамилиясен бер мәртәбә генә күрсәтегез.
Нәҗип Шакирҗанов төзеде.

ҖАВАПЛАР
1. Курынов (авыр атлетика. Рим. 1960)
2. Лихачев (велосипед спорты. Мюнхен. 1972)
3. Шубина (гандбол. Монреаль. 1976)
4. Князева (фехтование. Монреаль. 1976)
5. Гилязова (фехтование. Монреаль. 1976)
6. Никонова (фехтование. Монреаль. 1976)
7. Колесников (авыр атлетика. Монреаль. 1976)
8. Кузнецов (дзюдо. Мәскәү.1980)
9. Логинова (волейбол. Мәскәү. 1980)
10. Нурутдинова (җиңел атлетика. Барселона. 1992)
11. Самитова (җиңел атлетика. Пекин. 2008)
12. Хасянова (синхрон йөзү. Пекин. 2008)
13. Шкурихина (сәнгатьле гимнастика. Пекин. 2008)
14. Апаликов (волейбол. Лондон. 2012)
15. Бережко (волейбол. Лондон. 2012)
16. Волков (волейбол. Лондон. 2012)
17. Михайлов (волейбол. Лондон. 2012)
18. Обмочаев (волейбол. Лондон. 2012)
19. Зарипова (җиңел атлетика. Лондон. 2012)

ТАШКА БАСКАН

✓ Курку: трамвай ялгыш Lamborghini машинасын сыдырып үтте һәм йортлар арасына кереп яшеренде.

✓ Кешелек белән җиһанда беркем дә бәйләнешкә керми. Бу үзе үк чит планета вәкилләренең бездән акыллырак икәнен дәлилли.

✓ Кояш чыкты һәм ирнең юрганын ике сантиметрга күтәреп куйды.

✓ Бөкедә торган арада ул үз машинасын сатып, яңаны алырга өлгерде. Светофорга якынрак урыннан.

✓ Юк нәрсәне бетереп булмый.

✓ Больницадагы язу: «Акчагыз юк икән, сау булыгыз!»

✓ Өстәл астында яткан адәмгә кешелек бөтенләй башкача күренә.

✓ Аз белгәнгә бар нәрсә дә күп булып тоела.

✓ Айлык хезмәт хакы ике кило иде.

✓ Безнең һәркайсыбыз сатылган. Кемгәдер яки кем тарафыннандыр.

✓ Һәркем үз ихтыяры белән алданырга теләгән бер нәрсә бар. Ул – мәхәббәт.

✓ Бар дөньяны алдарга теләсәң, дөресен сөйлә.

✓ «Кайда без юк – шунда әйбәт.» Шатланмагыз – хәзер киләбез.

✓ Истәлекләр – фантастика жанрының бер төре.

ГӘРӘЧКЕ

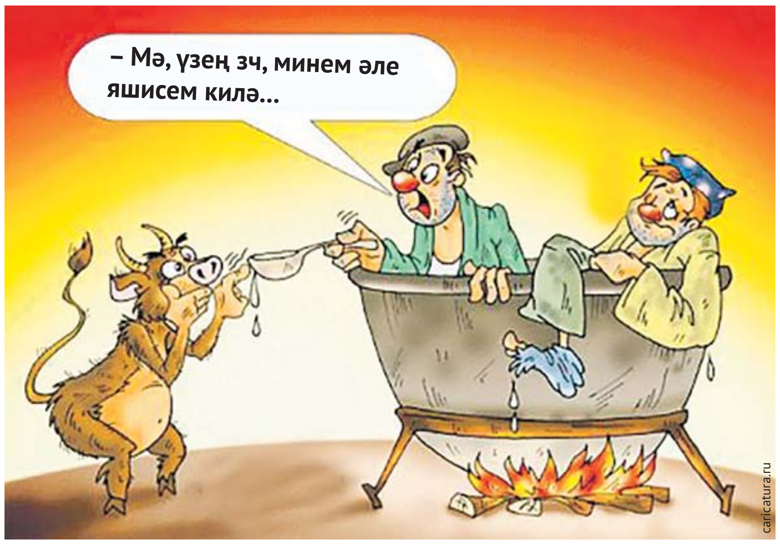
– Мә, үзең эч, минем әле яшисем килә...

caricatura.ru

Яңа елда ун көн ял, дигәч, Галәүнең хатыны авылга әнисе янына кайтып китте. «Өч-дүрт көнсез килә алмам, азрак эшләрен карап, керләрен юып килермен, – диде. – Кара аны, аракыга бирелмә, ишетсен колагың!» – дип кисәтергә дә онытмады.

Беренче көнне төшкә кадәр түзде Галәү. Кичкә кадәр түзәсе иде дә бит, дусты Кылчык Вәли килеп керде. «Үләм... Бер четүшкәң юкмы? Коткара күр, зинһар!» – дип ялваргач, им-томга дип яшереп куйган яртысын чыгарырга мәҗбүр булды Галәү.

Бер чәркә салып бирермен дә озатырмын, дигән нияте барып чыкмады аның. Тегесе үпкәли калды:

– Син нәрсә, үзем генә эчеп утырырга мине алкаш дип белдеңме әллә?

– Юк ла инде. Мин теге ни – ташлаган идем шул.

– Соң, эчмәсәң эчмәссең, минем белән чәкешерсең дә кире куярсың.

Бер күтәргәч, кире куя алмады Галәү. Кылт итеп: «Күтәргән рюмканы кире куярга ярамый», – дигән сынамыш исенә төште. Андый нәрсәләргә ышана ул, сынаганы бар.

Икенче көнне Вәли үзе баш төзәтергә кыстырып килде. Вәлине дә күршесе Гали эзләп кергәч, кичкә кадәр утырылды шул.

Өченче көнгә киткәч, Галәү бер ярты алып кайтты да, ишекне бикләп, баш төзәтергә утырды. Ялгызына күңелсез булмасын өчен, тагын бер чәркәгә тутырып салып куйды. Шул чәркә белән чәкешә торгач, шешәнең төбенә төшеп җитә язды. «Анысына кагылмам, баш төзәтергә калыр», дип уйлаган иде дә... Шулчак каршысына ниндидер мөгезле зат килеп утырмасынмы! Үзе кап-кара, бөтен тәнен йон баскан, колаклары озынча очлаеп килә...

Куркудан чак кына авып китмәде Галәү.

– Син кем, чит планета вәкиленме? – дип сорады ул, телен көчкә әйләндереп.

Чакырылмаган кунак:

– Шулай кәнишне, тәлинкәм йорт түбәсендә тора, – диде дә, койрыгын кулына алып, исе китми генә болгап утыра башлады. Ялгыш кына өстәл астына күз төшергәч, бөтенләй телсез калды Галәү. Кунакның аяк табаннары урынына тояклар иде. Күпме генә тырышса да, балачакта әбисе өйрәткән догаларны искә төшерә алмады.

– Да, беткәнсең син, брат!.. – диде тегесе, тәкәллеф белән. – Эчеп бетер дә үзем белән алып китәрмен.

Ачудан башына кайнар кан йөгерде Галәүнең. Куркуны онытып, өстәлгә йодрыгы белән китереп сугуын сизми дә калды.

– Мин сиңа брат түгел. Шалиш, яшим әле мин!

Кунак куркудан җыерылып килде дә шешәгә кереп юк булды. Галәү, актык көчен җыеп, шешә авызын бөке белән томалап куйды.

Шулчак ишек ачылып, хатыны кайтып керде. Хәлне чамалап, дәшми-тынмый, өстәлне җыештыра башлады. Суыткычка куярга дип, шешәгә үрелде.

– Зинһар, чүплеккә ташла шуны, карчык, чыга күрмәсен!

– Кем?

Галәү күргәнен сөйләп бирде.

– Гәрәчке синдә, картым, ак гәрәчке. Күп эчкәннеке...

– Бетте, карчык, иртәгәдән ташлыйм!

Хәзер Галәү «Рюмочный»ларны әйләнеп үтә. Мәҗлесләрдә дә эчми. Чәркәне күтәрсә, теге тояклы зат килеп чыгар төсле.

Фирдәвес ЗАРИФ.

6 мәзәк

Бер ханым эшкә килә. Күз төбе күгәргән. Ахирәте:

– Нәрсә булды? Кем?

– Ирем.

– Ул бит командировкада.

– Мин дә шулай уйлаган идем.

* * *

Хатын:

– Син миңа зарплатаңны бирәсеңме-юкмы?

Ир:

– Бүген түгел. Бүген башым авырта.

* * *

Ике ир сөйләшә.

– Кичә хатынымның урамда бер ир белән култыклашып барганын күреп калдым.

– Соң, ник яннарына бармадың?

– Ничек барыйм, мин бит командировкада.

* * *

Ике ир сөйләшә.

– Мине котлый аласың, улым туган.

– Ә хатының ничек?

– Ул белми әле.

* * *

Табиб авыруны тикшергәннән соң:

– О-о-о! Хәлләр мөшкел икән монда, уң як үпкәгезне кисеп ташларга туры килер, мөгаен.

– Сез нәрсә, доктор?! Минем гомергә үпкәмнән зарланганым булмады.

– Шулаен шулайдыр да, тик бавырыгыз сыймый бит.

* * *

Бик каты бәйрәм иткәннән соң ир торып кухняга чыга. Комсызланып, су эчәргә тотына:

– Хатын, тор әле. Менә нинди тәмле су җибәргәннәр. Үзең дә эч, балаларны да уят.

6+
Казан
Филармония
Miras
Халыклар дуслыгы йортының инструменталь ансамбле
1 февраль 2017 ел 18.30
Филүс Каһиров
Фердинанд Сәләхов
10 ел сәхнәдә!
Татарстан Республикасы фольклор музыкасы дәүләт ансамбле
Рөстәм Асаев
Рәфинә Ганиуллина
Айдар Фәйзрахманов

Реклама

«Әти хакы» бәйгесе
БлагоДарение
Шәһри КАЗАН

«Шәһри Казан» газетасы, Татарстан Дәүләт Советы депутаты Ирек Салиховның «БлагоДарение» яшь буын һәм социаль инициативаларга теләктәшлек күрсәтү хәйрия фонды белән берлектә, «Әти хакы» дигән бәйге игълан итә.

Җәмгыятьтә Әти ролен күтәрүгә, үрнәк гаиләләрне барлауга юнәлтелгән бәйгедә теләге булган һәркем катнаша ала. Моның өчен Әтиләрне данлаган язмаларны «Шәһри Казан» редакциясенә юлларга кирәк. Шигырьләр кабул ителми. Җиңүчеләрне фонд вәкилләре һәм газета хезмәткәрләре кергән жюри билгели. Конкурста 3 номинациядә 3 җиңүче бүләкләнә. Җиңүчеләр, әтиләре белән бергә, Казанга чакырыла. **БҮЛӘККӘ – ӨЧ ВЕЛОСИПЕД!**

Номинацияләр:
«ҮРНӘК ӘТИ» – *әтиләр турындагы иң яхшы язма*
«ОЛЫ ЙӨРӘКЛЕ ӘТИ» – *тәрбиягә алынган балаларны тәрбияләүче гаиләдәге әтиләр турында иң яхшы язма*
«БАТЫР ӘТИ» – *ялгыз гына бала үстерүче, үстергән әтиләр турында иң яхшы язма*

Язмалар **2016 елның 12 декабреннән 2017 елның 31 мартына** кадәр кабул ителә.

Тулырак мәгълүмат **shahrikazan.com** сайтында

12+

«ШӘҺРИ КАЗАН» – СИНЕҢ ӨЧЕН, СИНЕҢ ТУРЫНДА

8 (917) 851-69-62

Шәһри КАЗАН
ИНДЕКСЛАР
П2395 (3 тапкыр чыга)
П2430 (пәнҗешәмбе саны)
П2419 (оешмалар өчен)

www.shahrikazan.com

ГАМӘЛГӘ КУЮЧЫ (НӘШЕР ИТҮЧЕ) – «ТАТМЕДИА» АҖ
«ТАТМЕДИА» АҖ ФИЛИАЛЫ ҖИТӘКЧЕСЕ –
БАШ МӨХӘРРИР ГӨЛНАРА ИЛЬЯС кызы САБИРОВА.

© Газетада басылган язмаларны файдалану, шулай ук өзекләр китерү өчен, «ШК» редакциясеннән язмача рөхсәт алу мәҗбүри. Редакциянең фикере авторларның фикере белән аваздаш булмаска да мөмкин. Редакциянең рәсми оешмаларда юллаучы булып йөрү мөмкинлеге юк. Кульязмалар рецензияләнми һәм кире кайтарылмый. Реклама һәм игъланнардагы мәгълүматларның дөреслеге өчен аны бирүчеләр үзләре җаваплы.

РЕКЛАМА ХЕЗМӘТЕ
Тел: (843) 562-50-12,

ХАТЛАР БҮЛЕГЕ
Тел: (843) 562-50-03,
E-mail: shahri-kazan@tatmedia.com

НӘШРИЯТ
«Татмедиа» АҖ
420097, Казан, Академия ур., 2

16+
Сатудагы бәясе ирекле

Тираж – 6187
Республика матбугат һәм массакүләм коммуникацияләр агентлыгы ярдәме белән чыгарыла.
Заказ 662. Газета Элемтә, мәгълүмати технологияләр һәм массакүләм коммуникацияләр өлкәсендә күзәтчелек итү буенча Федераль хезмәттә (Роскомнадзор) 2012 елның 27 августында ПИ №ФС77-50970 нче теркәлү таныклыгы алды. Газета атнага 3 тапкыр – сишәмбе, пәнҗешәмбе һәм җомга көннәрендә чыга. График буенча бу санга 17 сәгатьтә кул куелырга тиеш. Кул куелды – 17 сәгатьтә.

РЕДАКЦИЯ АДРЕСЫ
420066, Казан,
Чистай ур., 5 нче йорт
Тел.: (843) 562-50-12,
факс: (843) 562-50-07

БАСМАХАНӘ
420066, Казан, Декабристлар ур., 2 нче йорт.
«ТАТМЕДИА» АҖ филиалы
«Идел-Пресс» полиграфия-нәшрият комплексы